

ด้วยความไม่รู้

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

ถาม – ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พูดถึงหลักการภาวนา ถ้าหลักการภาวนานี้เราภาวนาแล้วเราจะมีผลถึงความสงบสุขเป็นพื้นฐานของเราอยู่แล้วใช่ไหม ฉะนั้นกิเลสมันไม่มีเหตุผลอะไรกับเรานะ เราต่างหากหาเหตุผลหาธรรมะเข้าไป เพื่อให้กิเลสมันยอมรับปล่อยให้เราอิสรภาพบ้าง แต่กิเลสมันไม่มีเหตุผล ฉะนั้นถ้าไม่มีเหตุผลเหมือนเรานี้เป็นเด็ก คุณติอย่างถ้าเป็นผู้ใหญ่เราทำผิดทำถูกผู้ใหญ่อธิบายเหตุผลเรายอมรับใช่ไหม แต่เด็กนี่นะ คุณพ่อแม่สิ ถ้าเด็กเราเล็กๆนี่อธิบายเหตุผลจนเป็นคั่งเป็นแควนะ “ก็หนูจะเอางะ” ก็หนูจะเอามันไม่มีเหตุผลหรอก คุณความไร้เดียงสาของเด็กมันเป็นอย่างนั้น

กิเลสก็เหมือนกันเอ็งอธิบายให้มันฟังสิ เอ็งหาผลมาได้แย้มมันสิ เอ็งหาเหตุผลมาเถอะหาเหตุผลมาแย้งแต่เราชอบนะ เอ็งหาเหตุผลมาให้เท่าไร “ก็จะรักงะก็จะเอางะ” และเอาไม่อยู่หรอก ฉะนั้นจึงบอกว่าคำว่า พุทฺโธ พุทฺโธนี่ กิเลสมันไม่มีเหตุผลในเมื่อกิเลสไม่มีเหตุผล แล้วผู้ปฏิบัติใหม่จิตใจเราก็เหมือนเด็กอ่อน จิตใจเราก็ฟังจะหัดเดิน เราจะเอาเหตุผลอะไรไปอธิบายให้จิตใจเรายอมรับ ฉะนั้นไม่ต้องไปอธิบายให้มันฟัง พุทฺโธ พุทฺโธนี่คำบริกรรมนี่เปลี่ยนอารมณ์ความรู้สึก เปลี่ยนจากเราคิดสิ่งต่างๆ เราอยู่กับภาวะสิ่งต่างๆของมัน ให้มาอยู่กับพุทฺโธ พุทฺโธ

พุทฺโธ พุทฺโธนี่คือ พุทฺธานุสติ คำว่าพุทฺธานุสติเราไปเกาะพุทฺโธไว้ ไม่ต้องเอาเหตุผลไปอธิบายกับมันหรอก เว้นไว้แต่... ต้องพูดเป็น ๒ ประเด็นเลย เว้นไว้แต่เราเป็นคนที่มีบารมีที่เขาเรียกว่าพุทฺธจริต ปัญญาจริต ปัญญาจริตนี้ให้พุทฺโธ พุทฺโธ คำว่าพุทฺโธ พุทฺโธ เข้าไปนี่มันก็ไม่ยอมรับอีก ถ้าพุทฺโธไม่ยอมรับก็นี่ คำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” มันใช้ปัญญาไล่ไป ปัญญาไล่ความคิดไป งงไหม โดยสามัญสำนึกก็คือความคิดของเราใช่ไหม เราก็มีสติปัญญาตามความคิดเราไป ความคิดมันเป็นจริงอย่างที่เราคิดไหม ที่เราคิดคิดขึ้นมาไม่จริงสักอย่างเลย

ถ้าไม่จริงสักอย่าง พอมันทับปั้มมันก็หยุด นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ แต่ถ้าคำ
 บริกรรมนะ โดยสามัญสำนึกนี้พุทโธอย่างเดียว ไม่ต้องเอาเหตุผลไปอ้างกับมัน พุทโธ
 พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธไปเลย นี่คำว่าพุทโธนี่คือพุทธานุสติ

จากจิตเสวยอารมณ์ จิตนี่คือพลังงาน ตัวจิตแท้ๆคือตัวพลังงาน ความคิดมันทำ
 ให้พลังงานนี้แสดงตัว ถ้าไม่มีความคิดพลังงานแสดงตัวที่ไหน พลังงานคือตัวจิตคือตัว
 ชาติรู้ความคิดคือขั้น ๕ ความคิดนะถ้าเราไม่มีความคิดเราไม่คิดนะตัวเราอยู่ไหน บาง
 ทีเรามีความสบายใจ เราปล่อยหมดเลยเราว่างๆสบายๆนี่ ความคิดไม่มีนะ เป็นสมาธิ
 หรือเปล่า ไม่เป็น ไม่เป็นหรือกมันเป็นความเหม่อลอย มันเหมือนกับรถปลดเกียร์ว่าง
 ใจเราคิดเรื่องอื่นๆเหยียบยั้ง ใจมันก็ไม่ไปหรือก แต่ถ้าเข้าเกียร์นะพอเหยียบรถก็พุ่งเลย
 นี่คือจิตเสวยอารมณ์

เราถึงบอกว่าจิตนี่คือพลังงาน ความคิดนี้เป็นสัญชาตญาณ ทีนี้เมื่อความคิดเป็น
 สัญชาตญาณพอมันเสวยอารมณ์ก็เหมือนระหว่างที่รถมันไม่ใช้เกียร์ว่าง รถเกียร์ว่างนะ
 คิดเรื่องปั้มมันทดเกียร์แล้ว มันจะส่งพลังงานไปที่เพลาส่งพลังงานไปที่ล้อมันจะหมุน
 ไป นี่ใจความคิดของเรามันจะหมุนอย่างนี้อยู่ตลอดเวลา ทีนี้พุทโธ พุทโธเนี่ยพลังงาน
 มันก็หมุน พุทโธ พุทโธ พุทโธจนมันปลดได้ใจ พอมันปลดได้ มันก็ว่างได้ ความว่าง
 นั้นคือสัมมาสมาธิ

ฉะนั้นถึงบอกว่า คำว่าเปลี่ยนอารมณ์นี้มันธรรมชาติของมัน มันคิดของมันอยู่
 อย่างนั้น แต่เราไม่มีกำลัง เราไม่สามารถจะยับยั้งมันได้ใช่ไหม เราเลยเปลี่ยนอารมณ์
 เปลี่ยนมาพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธใจ เราไปเปลี่ยนปั้มพุทโธเป็นวิตกวิจารณ์ใช่ไหม
 วิตก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ วิตกวิจารณ์ก็มา พุทโธเป็นคนนึกนะ โอ๊ย ถ้าพุทโธนะ
 พุทโธเป็นสมาธิ เราเขียนพุทโธไว้เลยเขียนพุทโธไว้ที่บ้านเลย พุทโธเรามีอยู่แล้วเพราะ
 เราเขียนไว้แล้ว มันเป็นไหม ไม่เป็น เพราะไม่มีใครนึก ไม่มีใครเป็นเจ้าของพุทโธนั้น
 เพราะเราเขียนแปะไว้ข้างฝาบ้าน แต่ถ้านึกพุทโธเนี่ยใครเป็นคนนึก จิตเป็นคนนึกขึ้นมา
 จิตเราเป็นคนนึกขึ้นมา รากฐานของเรานึกขึ้นมา พุทโธ พุทโธ พุทโธเนี่ย เห็นไหมถึง
 บอกมันไม่ถอนรากถอนโคนใจ

ทีนี้ถ้าพุทโธ พุทโธ พุทโธไปเรื่อยๆ เห็นไหม

ประเด็น: เขาถึงบอกว่าคำที่ว่า.. ต้องนึกพุทโธคือการจุดจิตเป็นหลัก พุทโธเป็นตัวรองเท่านั้นเอง พุทโธให้รู้ทันจิต จิตเป็นใจให้รู้ไว้ไม่ใช่พุทโธเพื่อให้จิตนิ่ง ของคุณพุทโธแล้วน้อมจิตไปสู่ความนิ่งมากเกินไป

หลวงพ่: ถ้าไม่พุทโธให้จิตนิ่งแล้วพุทโธทำไม ก็พุทโธเพื่อให้จิตนิ่ง นี่พุทโธ ถ้าจิตมันนิ่งของมันใช่ไหม นิ่งพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธนี่หลวงตาบอกว่าพุทโธนะมันเป็นอารมณ์สอง อารมณ์สองคือ...พลังงานคือเราหนึ่ง พุทโธคือเรานึกขึ้นเป็นสอง

ในความคิดกับเรามันเป็นสัญญาอารมณ์เป็นของกลุ่ม โดยธรรมชาติของคนเป็นของกลุ่มเพราะเป็นพลังงานอยู่แล้วใช่ไหม แล้วเราก็พยายามเปลี่ยนความคิดเป็นพุทโธ พุทโธ ถ้าความคิดนี้เป็นกลุ่ม พุทโธ พุทโธเป็นของกลุ่ม มันยังหยาบอยู่ไง พุทโธ พุทโธนี่เขาบอกว่าไม่ใช่พุทโธเพื่อให้จิตนิ่ง พุทโธนี่เป็นของกลุ่ม พุทโธ พุทโธ พุทโธ นี่เป็นชื่อนะ พุทโธ พุทโธ บ่อยๆเข้ามันจะมีอาการเปลี่ยนแปลง ตามธรรมดาโดยธรรมชาติของมันพอมีการเปลี่ยนแปลงเห็นใหม่ คือความรู้ของมันต่างๆ ความคิดกับพลังงานมันไปด้วยกัน พอไปด้วยกันมีค้นหาทะยานอยาก มันก็คิดแต่ความพอใจของมัน

ทีนี้พุทโธ พุทโธนี่มันเป็นพุทธานุสติ พลังงานนี้มันอยู่กับพุทโธแล้วค้นหาทะยานอยากมันจะคืนละ มันจะคืนไปตามความคิดของมัน มันจะคืนไปตามอารมณ์ของมันแล้วมันไปไม่ได้ใช่ไหม พอมันไปไม่ได้มันโดนควบคุม พอพุทโธ ไปเรื่อยๆ มันจะเกิดอาการเห็นใหม่ พอพุทโธ ทุกคนจะเกิดอาการเบา เกิดอาการเคลิ้ม อาการที่มันจะเกิดนี่เพราะมันมีการเปลี่ยนแปลง แล้วไปตกใจอะไร มันจะเปลี่ยนอย่างไรมันก็ธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของพุทโธ พุทโธ เพราะอะไรเพราะระยะสั้นของมันจะหดเข้ามานะ พุทโธ พุทโธ พุทโธ จนมันละเอียดเข้ามา จนมันเป็นพลังงาน เป็นพลังงานนี้มันนึกพุทโธไม่ได้แล้ว จากของกลุ่มมาเป็นหนึ่ง หนึ่งนี่มันนึกพุทโธไม่ได้ นั่นแหละคือสมาธิ มันนึกไม่ได้ พอนึกไม่ได้ปีบอยู่กับสมาธิพักหนึ่งพอมันคลายออกไปมันก็คิดได้ ถ้ามันเข้ามาเป็นหนึ่งเดี๋ยวนี้มันไม่มีการกระทบ ไม่มีการรับรู้กันมันจะมีความคิดใหม่ ความคิดกับจิตมันเป็นอันเดียวกันแล้ว แต่มันจะเป็นอันเดียวได้เพราะเหตุใด เป็นอันเดียวกันได้เพราะการบริหารของเราไง

การบริหารสติที่มันนึกพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธที่เราทำกันอยู่ที่นี่นะมันเป็นไปได้ยาก แต่โดยธรรมชาติมันเป็นอย่างนี้ ฉะนั้น คำว่าพุทโธนี่ก็เพื่อให้จิตนิ่ง พอ

จิตถ้ามันจะนิ่ง นิ่งเป็นหนึ่งในสมาธิคือหนึ่ง ปกติเราเป็นสอง ปกติพวกเรานี้มีความคิดกับความรู้สึก เราไม่คิดเลยนี้มีความรู้สึกใหม่ มี พอมีความรู้สึกขึ้นมาความรู้สึกคือตัวพลังงานของจิต แล้วความคิดมันคืออะไร ความคิดคือสามัญสำนึกคือ ธาตุ ๔ และขั้นที่ ๕ ของเรามันมีอยู่แล้ว ฉะนั้นสิ่งนี้มันคือธรรมชาตินะ นี่ไม่ใช่กิเลสนะ แต่กิเลสตัณหา ทะยานอยากมันยุตตรงนี้ไง มันคอยสอดแทรกตรงนี้ไง ให้ความคิดมันบรรเจิดไปเลยนะ โอ้ออยากได้เงิน ๕๐๐ ล้าน ชาตินี้เกิดมาจะเป็นเศรษฐีนะ บรรเจิดเลยนะ ยิ่งภาวนานะคุณนะก็จะยิ่งพระอรหันต์ แล้วหันไปไหน หันลงนรกไป เพราะมันไม่มีพื้นฐานเลย ใจมันไม่มีพื้นฐานอะไรรองรับเลย มันเอาอะไรไปรองรับความคิดมัน มันมีความรู้ได้อย่างไร

นี่พื้นฐานเฉยๆนะจิตเดิมแท้ใจ สู้จิตจิตทุกคนต้องกลับไปอยู่ที่จิต เห็นไหมเราใช้คำว่าถ้าคนสร้างบริษัทต้องจดทะเบียนบริษัท คนจะทำธุรกิจเขาต้องมีบัญชี แล้วถ้าเราเปิดบัญชีได้ถ้าใครเปิดบัญชีได้มันจะมีการ โอนเข้าโอนออกในผลประโยชน์ของเรา ถ้าเราเปิดบัญชีไม่ได้มันจะโอนอะไรเข้ามา เอ็งเข้าสู่จิตไม่ได้ เอ็งเข้าสู่ตัวของเอ็งไม่ได้แล้ว เอ็งจะทำอะไร สินค้าส่งมาส่งมาเลยเดี๋ยวกูโอนเงินให้แต่เอ็งไม่มีบัญชีใช้ไหม กูก็โอนเข้ากระเป๋าตัวเองนี่ไงส่งสินค้ามาเลยส่งมาเอ็งไม่มีบัญชีใช้ไหม เดี่ยวโอนให้เซ็นต์ทำให้หมดเลยเซ็นต์เข้าบัญชีกูนี่ไง เอ็งได้อะไรละ เอ็งก็เสียเปล่า

ถ้าเราไม่เข้าสู่จิตของเรา ผลประโยชน์นี้ตกอยู่กับใคร ความเป็นจริงบุญกุศลตกอยู่กับใคร ฉะนั้นที่พุทธโร พุทธโรไปเนี่ย แหม... พุทธโรนี่เพื่อไม่ให้จิตนิ่ง ถ้าจิตนิ่งมันนิ่งเกินไป แล้วครั้งต่อไป ไม่ต้องรอ เขาบอกว่าต้องดูกายใหม่ ไม่ต้องดูหรรษาให้พุทธโรๆพอจิตอยู่กับความนิ่ง อย่าให้แอบไปคิด ถ้าแอบไปคิดมันจะนิ่งได้อย่างไร โอ้ออย่างนี้มันเป็นอาหารมันเหมือนยาขอบเลย ยาขอบที่เขียนผู้ชนะสิบทิศ ผู้ชนะสิบทิศนี้มันมีเกร็ดประวัติศาสตร์นะ ไว้ย มันมีเกร็ดประวัติศาสตร์มันมีใช้ไหม เขียนเลยผู้ชนะสิบทิศ โอ้.. อ่านกันติดกันทั้งบ้านทั้งเมืองเลย

นี่ก็เหมือนกันจิตแอบคิด จิตเพ่ง จิตรู้มันนิยายธรรมะนะ เขียนนิยายไว้เรื่องหนึ่ง โอ้อโฮ มันแบบว่าติดกันทั้งบ้านทั้งเมือง จิตแอบคิดเอ็งรู้แล้วหรือว่าจิตอยู่ไหน จิตอยู่ไหนสิ่งที่คิดมันคืออะไร นี่ไงถ้ากรณีอย่างนี้มันฟ้องถึงว่าจิตยังไม่เคยสงบ แต่เวลาพูดนะ...

ประเด็น: อย่างอันนี้ เรื่องของพุทโธก็เหมือนกัน เรื่องของอานาปานสติก็เหมือนกัน พอถึงแล้วนะ จูจิตด้วยอานาปานสติ แต่เดิมเราอานาปานสติ สติกับจิตเราไหลไปอยู่ที่ลม มันเลยไปสงบอยู่ที่ลม เราต้องเปลี่ยนใหม่ทำอานาปานสติแล้วเราต้องเห็นกาย เราเห็นร่างกายหายใจเรื่อยไป เราล้มตานั้น นั่งดูร่างกายที่หายใจไป

หลวงพ่: นี่มันผิคนะ มันผิที่ไหนรู้ใหม่ มันผิว่าแต่เดิมเราทำอานาปานสติแล้ว มันไหลไปอยู่ที่ลมเห็นใหม่ มันไปสงบอยู่ที่ลม ลมมันสงบได้ใหม่ จิตไปอยู่ที่ลมแล้ว ลมสงบได้ใหม่ จันกูเอาจิตไปฝากไว้ที่ไหนก็ได้ เดี่ยวกูเอาจิตเข้าสู่เซฟ แล้วกูจะไขให้มันสงบอยู่ในตู้เซฟนั้นนะ เพราะมันไปอยู่ที่ลมไง อานาปานสติเห็นใหม่ คำบริกรรมคำเกาหนีจิตมันไปเกาะไว้เป็นที่พักอาศัย อย่างเด็กหัดเดินเขาก็มีราวให้เด็กเกาะให้หัดเดิน ไข่ใหม่ เราจะเอาราวหรือเราจะเดิน เราเดินไม่ได้เราก็อาศัยรานั้นเกาะเดินไป แต่พอเราเดินได้เราก็ทิ้งรานั้นเพราะรานั้นเหมือนเราจ็อกกิ้งเหมือนเราเดินบนสะพาน เดินอยู่กับที่แต่สะพานมันหมุนไปให้เหมือนกับเราเดิน นี่ก็เหมือนกันสะพานมันให้เราหัดเดิน

อานาปานสติกับคำว่าพุทโธ พุทโธก็เหมือนกัน พุทโธ อานาปานสติกรรมฐาน ๔๐ ห้อง มันเป็นที่เกาะของจิตทั้งนั้น ทำเพื่อให้จิตสงบ ไม่ได้ทำเพื่อรานั้น ไม่ได้ทำเพื่อพุทโธ ไม่ได้ทำเพื่ออานาปานสติ ไม่ได้ทำเพื่ออะไรเลย ทำเพื่อจิตสงบแต่มันเป็นอุบายเป็นกรรมวิธีที่พระพุทธเจ้าสอนหลักการไว้ให้เราเอาอันนี้เป็นที่ฝึกหัด ฝึกหัดเพื่อผลตอบแทนมาให้เราได้รับความสงบ แล้วพอจิตเราได้รับความสงบจิตเราก็จะไขปัญญาต่อไป เราจะได้พัฒนาไป มันเป็นผลประโยชน์ของจิตเรา แต่นั่นคือวิธีการไงเห็นไหม

เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอก เวลาผมมีผมมีเรื่องมาถึงทำถึงฝั่ง แล้วถ้าไม่ทิ้งเรือทิ้งแพเรอื่ก็ขึ้นฝั่งไม่ได้ เรือแพเราอาศัยไปไข่ใหม่ คำบริกรรมอานาปานสติ พุทโธ นี้เครื่องอาศัยทั้งนั้นเนี่ยพุทโธๆเพื่อให้จิตสงบไป แต่เนี่ยมาบอกพุทโธนะจิตนิ่งเกินไป จิตมันจะนิ่งเกินไป ต้องให้คิดไปด้วยอย่าพุทโธอย่างเดียว โอ้... กูปวดหัวเลยนะ กูงงเพราะเราพุทโธก็เพื่อไม่ให้มันแต่ส่ายไข่ใหม่ แต่พอเราพุทโธไปแล้วเนี่ยก็บอกว่าต้องคิดไปด้วย เพราะมันจะนิ่งเกินไป ก็เราหนีสิ่งนั้นมา เราหนีความคิดที่มันแต่ส่าย มันคือความฟุ้งซ่านเราหนีสิ่งต่าง ๆ นั้นมา มาเพื่อความสงบ แล้วทำไมเวลาพุทโธ พุทโธแล้วบอกว่ามันนิ่งเกินไปต้องออกใช้ความคิดอีก นี่นะแสดงถึงประสาเรานะ สมุฏฐานของ

โรคก็ไม่รู้ อะไรคือโรคก็ยังไม่รู้เลย อะไรเป็นสิ่งที่เราจะแก้ไข อะไรคือสิ่งที่เราจะปรารถนา นี่ก็พูดไปเรื่อยเปื่อยผู้ชนะสิบทิศเนี่ย

แล้วพอมากำหนดลมเห็นไหม จิตมันไปสงบอยู่ที่ลม แล้วลมสงบได้หรือ ถ้าสงบได้ก็เอาใจไปวางที่ไหนให้มันสงบก็ได้ เรากำหนดไปเรื่อยๆ พวกนี้ไม่เคยทำ ถ้าทำกำหนดอานาปานสติกำหนดลมนี้มันจะละเอียดขึ้นเรื่อยๆ ลมเนี่ยละเอียดละเอียดเพราะอะไรรู้ไหม ละเอียดเพราะจิตเราละเอียด ถ้าจิตเราหยาบเราจะรู้ความหยาบหยาบพอจิตเราละเอียดเข้าไป เราจะรู้ความละเอียดเข้าไป ใครรู้ลมไม่รู้ตัวหรือจิตเนี่ยรู้ เห็นไหมเขาบอกเขาทำสติปัญญา๔ เหมือนกัน เรบอก ไม่มีหรือ สติปัญญา๔ที่เขาทำไม่มีหรือ สติปัญญา๔ ต้องจิตรู้จิตเห็นนี่ที่เขาเห็นอสุภะ เห็นอะไรต่างๆ

การปฏิบัติเนี่ยถ้าจิตไม่สงบ ไม่ออกรู้ ไม่เป็นการปฏิบัติ เพราะการปฏิบัตินี้กลับมาชำระจิตอย่างเดียว จิตตัวนี้มันต้องเป็นพื้นฐานให้ได้ก่อน เห็นไหมครูบาอาจารย์ถึงบอกว่า สติ สมาธิ ปัญญา ต้องให้ได้สมาธิก่อน ได้หลักได้เกณฑ์ก่อนแล้วค่อยออกไปทำงาน ฉะนั้นพอกำหนดลมเนี่ยเห็นไหม มันสงบอยู่ที่ลม พอสงบอยู่ที่ลมนี้ทำอย่างนี้มันผิดอีกจะต้องหายใจ ต้องหายใจต้องลิ้มตาต้องดูกาย โช้... เวร ความสงบจริงๆยังไม่รู้จัก เราถึงพูดตลอดว่าสงบเนี่ยเขาไม่รู้หรือเขาไม่รู้จักสมาธิ ถ้าเขารู้จักสมาธิเนี่ย คำพูดที่ปล่อยไปอย่างนี้จะไม่พูดออกมา

สมาธิเขายังไม่รู้จักนะ โช้..ครูบาอาจารย์ท่านจะบอกนะ ผลของสมาธิเนี่ย สมาธินี้จะให้เราไม่ฟุ้งซ่านได้

ประเด็น: เนี่ยทำใจไป ทวนกำลังไปโดยสติปัญญาให้มันว่องไวขึ้นเรื่อยๆ ให้รู้ชัดอะไรแอบแฝงเข้ามาก็ต้องรู้ สติระลึกรู้ปัญหาจะส่อง ส่องเข้าไปขาดสะบั้นหมดเลย

หลวงพ่: อะไรแอบแฝงเข้ามา กิเลสแอบแฝงเข้ามาจากไหน กิเลสเนี่ยมันอยู่ในหัวใจเรา มันแสดงออกมาจากข้างใน รูป รส กลิ่น เสียงไม่ใช่วังของมาร รูป รส กลิ่น เสียง ไม่ใช่กิเลส ไม่ใช่ตัณหา ไม่ใช่ทั้งสิ้น อะไรก็แล้วแต่ทองคำก็ไม่ใช่กิเลสนะ ทองคำเงินทองเป็นกิเลส กระดาษเป็นกิเลสไหม ข้างนอกนี้ไม่มีอะไรเป็นกิเลสเลย ไม่มีเลย ใจเราต่างหากมันอยู่ข้างใน เราไปติดมันต่างหาก อะไรแอบแฝงเข้ามา ไม่มี มันเกิดจากภายใน

สิ่งนี้เป็นของชั่วร้ายของยูแห่ย์ เป็นสิ่งเร้าเท่านั้นเอง ถ้าสิ่งเร้านี้เรามีอยู่แล้วไซ้ใหม่ พอเจอสิ่งเร้ามันก็ขึ้นนะสิ แต่ถ้าเราไม่มีนี่สิ่งเร้าจะเร้าแค่ไหนก็เร้าไปสิ ไม่เกี่ยวอะไรกับคุณนะ แต่เรามีจากภายในนะ นี่เขาบอกว่ากิเลสมันแอบแฝงเข้ามา ถ้าปัญญาส่องเข้าไปขาดสะบั้นหมดเลย ขาดหมดเลย นี่ไงเพราะอะไรรู้ใหม่ ก็เพราะมันแอบแฝงเข้ามา มันขาดได้มันรับรู้ได้ไซ้ใหม่ มันอยู่ข้างนอกไซ้ใหม่ มันขาดได้แล้วข้างในมีงขาดหรือเปล่าละ ข้างในมีงเห็นหรือเปล่า สิ่งเร้าสิ่งต่างๆถ้าเรามี...

อย่างพระเราเนี่ยพระป่าเห็นใหม่ เข้าป่าเข้าเขาเพื่ออะไร ไปอยู่คนเดียวในสถานที่วิเวกเห็นใหม่ กายวิเวก จิตวิเวก มันต้องวิเวก หลบเข้ามาให้วิเวก เพราะถ้าไม่วิเวกเราก็คงอยู่แล้วไซ้ใหม่ เราไปเจอสิ่งเร้าเราก็คงไปหมดเลยไซ้ใหม่ เราเข้าไปควบคุมตัวเราไว้ก่อน ควบคุมเรารู้สึกหัดตัวเราไว้ก่อน นี่พระพุทธเจ้าให้เราเห็นอย่างนั้นให้รับรู้ อย่างนั้น เขามาให้คุณนะ เขาบอกว่าเดี๋ยวนี้ยอมรับพุทธโธ เราดูแล้วมันก็ปวดหัวนะ ปวดหัวเพราะคำพูดอย่างนี้นะ คำพูดคำสอนอย่างนี้แล้วเราปฏิบัติตามความเชื่ออย่างนี้ พอตามความเชื่อนี้ไปเราก็คงปฏิบัติกันถูกแล้วไง เอ้าเขาไม่ให้จิตเขาให้พุทธโธ เราก็คงพุทธโธกันแล้วนะ แล้วท่านยังตามมาว่าอะไรเรารู้ เราพุทธโธแล้ว เอ้า มันก็ถูกแล้ว พุทธโธแล้วไง เอ้าแล้วยังตามมาว่ากันอีก

ถ้าพุทธโธ ถูก มันก็คือ ถูก แต่เนี่ย พอพุทธโธแล้ว เนี่ยพุทธโธมันจะนิ่งเกินไป ต้องให้ใช้ความคิด ให้อาศัยความคิดนี่นะมันเป็นอีกวาระหนึ่ง วาระที่ทำความสงบของใจ พวกเราเนี่ยจะวิตกกังวลว่าเมื่อจิตสงบแล้ว แล้วเราจะได้อะไรวิปัสสนาเมื่อไหร่ คำว่าจิตสงบแล้วเนี่ยสงบมาก สงบน้อยเราใช้ปัญญาได้แล้ว เพราะปัญญาอย่างนี้คือปัญญาใคร่ครวญ ไตร่ตรอง ให้จิตนี้มันได้ประสบการณ์ของมัน แล้วพอกลับมาพุทธโธเนี่ย คนทำงานเป็นคนมีประสบการณ์มันจะเลือกคัดแยก มันจะเลือกของมัน มันจะแยกของมัน อันนี้ถูก อันนี้ผิด พอพุทธโธไปเรื่อยๆมันจะละเอียดไปเรื่อยๆแล้วปัญญามันจะละเอียดเข้าไป ถ้าจิตละเอียดปัญญาก็จะละเอียดไปเรื่อยๆ พอปัญญาละเอียดไปเรื่อยๆ พอปัญญามันถึงที่สุดมันจะรู้เลยว่าวิปัสสนาเป็นอย่างไร

เราทำอาหาร อาหารที่มันประกอบสำเร็จนี้เราจะรู้ใหม่ ถ้ามันไม่สำเร็จเป็นอาหารขึ้นมา มันก็บูดก็เน่าก็เสียหายไป แต่ถ้าเป็นอาหารขึ้นมา มันก็จะเป็น นี่ก็เหมือนกันมันใช้ปัญญาบ่อยครั้งเข้ามีสมาธิเป็นพื้นฐานเข้าไปเนี่ย มันรับรู้รสชาติ รสของสมาธิธรรม รสของปัญญาธรรมแตกต่างกัน เราเนี่ยแหละรู้ ถ้าอย่างนั้นแล้วการฝึกปัญญา

นี่มันต้องฝึก สมาธิเกิดปัญญาไม่ได้ ถ้าสมาธิเกิดปัญญาได้ฤทธิฤทธิ์เป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว แต่ไม่มีสมาธิก็เป็นโลกีย์ปัญญา เป็นนิยายธรรมะนี่ไง นิยายธรรมะมีที่อ้างอิงอย่างสามก๊กเขาก็มีข้อเท็จจริงในแผ่นดินจีน ผู้ชนะสิบทิศมันก็มีรัฐ เว้นแคว้นในสมัยโบราณที่มีการแย่งชิงพื้นที่กันอยู่ มันก็มีความจริง มีสิ่งที่พิสูจน์ได้มันเป็นเรื่องจริง แต่เขาก็มาเขียนนิยายให้มันขยายความไปหมดเลย

นี่ก็เหมือนกันนิยายธรรมะนี้ มีธรรมะของพระพุทธเจ้าไง มีปฐมกฐาภิ นิยายธรรมะไซ้ใหม่ นิยายเกร็ดประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์มีนะไปคูสิ อโยธยาก็มี เมืองแปรก็มี ที่ไหนก็มีนะแล้วผัดตรงไหนละ นี่เหมือนกันพอบอกว่าผัด จะผัดได้ไง พุทธพจน์ พุทธพจน์ผัดได้ไง ผัดได้ไง ไอ้พวกนี้ก็เหยื่อไง ผัดที่ไหนก็พระพุทธเจ้าบอกนะ เอ้าพุทธพจน์บอกอย่างนี้แล้วทำไมละ นิยายธรรมะไง แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริงเราเองเราจะรู้ของเรา นี่เมื่อวานเขาเอามาให้บอกว่าพุทธโศแล้วเนี่ยแต่พุทธโศแล้วก็ยังออกนอกกลุ่มนอกทาง พุทธโศแล้วก็ไปโทษพุทธโศ อานาปานสติก็ไปสงบอยู่ที่ลม ลมมันจะสงบได้ยังไง... สงบมันก็สงบอยู่ที่จิตเรานะ ลมมันสงบไม่ได้หรอก ลมก็คือลม ลมมีชีวิตหรือ (หัวเราะ) เวิร์กรรม ที่พูดนี้ให้เห็นว่าเขาไม่รู้จริงๆ

เวลาเราบอกว่าเขาไม่รู้เนาะ ทุกคนจะไม่เชื่อ แล้วบอกว่าหลวงพ่อก็รู้ได้ไงว่าเขาไม่รู้ เขาไม่รู้ก็เขาพูดอย่างนี้ไง เขาพูดผัดๆ ฎุกๆอย่างนี้ไง แต่ไม่มีใครเข้าใจว่าผัดถูกตรงไหน แล้วยิ่งอธิบายไปถึงผลนะ เวลาพูดถึงผลนะ เพราะอะไรรู้ใหม่เพราะนิยายธรรมะไซ้ใหม่ หลวงตาพูดอย่างนี้ไซ้ใหม่ทุกอย่างเป็นอัตโนมัตติ อัตโนมัตติคือไม่มี ถ้าเป็นความจริงนะอย่างโยมเข้ามาในศาลานี้โยมขึ้นบันไดมาก็ขึ้น โยมหะเข้ามามีหรือ อัตโนมัตติคือหะเข้ามาไง แล้วใครบ้างที่ไม่ขึ้นบันไดมา แล้วบันไดที่ศาลามีก็ขึ้น เอ้ามีงก็เดินบันไดขึ้นมาบอกบันไดไม่มี บันไดเป็นอัตโนมัตติ มีงบ้าหรือ เออ ถ้ามีงหะเข้ามาไซ้ อัตโนมัตติ คำว่าอัตโนมัตติของเราเนี่ย ของคนเนี่ยบันไดเนี่ยเดินทุกวันเลย หลับตาก็เดินได้ อัตโนมัตติคือความคล่องชำนาญต่างหากละ ไม่ใช่อัตโนมัตติคือไม่มี เนี่ยเวลาปัญญาจะเกิดโดยอัตโนมัตติ

เขาใช้คำอัตโนมัตติเพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะอธิบายไม่ได้ เพราะไม่เคยขึ้นบันได ฎุกก็เลยล่ออัตโนมัตติเลย อัตโนมัตติเพราะอะไรรู้ใหม่เพราะหลวงตาก็พูดว่าอัตโนมัตติไง แต่คำว่าอัตโนมัตติของหลวงตานั้น ท่านบอกว่าปัญญานะ มันจะหมุนเร็วมากชำนาญมาก แม้แต่ฉันอาหารอยู่เนี่ย ตักอาหารใส่บาตรแล้ว มีฉันอาหารอยู่ ปัญญามันจะหมุน

ของมันตลอดเวลา เวลาเราจะกินข้าวนี้มันจะอยู่กับรสของอาหารเลย แต่เวลาปัญญามัน
 หมุนแล้วเห็นใหม่ หมุนโดยอัตโนมัติ สิ่งที่น่าสนใจมากขนาดนั้นอาหารนะ ปัญญามันไม่
 ฉันทด้วยนะ ปากนี่ฉันทอาหาร ไปฟังเทศน์หลวงตาสิ ปากนี่จะฉันทอาหารนะปัญญามัน
 หมุนตัวๆมันไม่ได้ฉันทกับเรานะ

นี่อัตโนมัติเป็นอย่างนั้น(หัวเราะ) ไม่ใช่อัตโนมัติคือไม่มี อัตโนมัติเพราะอธิบาย
 ไม่เป็นเพราะไม่มีประสบการณ์ไง ไม่รู้ ถ้ารู้ไม่พูดอย่างนี้หรอก ที่นี้มันเพียงแต่เป็นนิยาย
 ไซ้ใหม่ มันมีที่อ้างอิงไซ้ใหม่ ก็หลวงตาว่าอัตโนมัติแล้วไม่เชื่อเราหรือ ถ้าไม่เชื่อคุณแต่
 หลวงตาพูดนะ แต่หลวงตาท่านพูดจากประสบการณ์จริงของท่าน ฉะนั้นถึงบอกว่าเรา
 ฟังแล้วเรารู้เพราะคำพูดมันไม่มีเหตุผลรองรับไง ถ้ามีเหตุผลรองรับ มันจะเป็นขั้นเป็น
 ตอนมันขึ้นไป เนี่ยปัญญาก็ไม่เป็น แม้แต่ทำความเข้าใจไม่เป็น วิปัสสนาก็ไม่เป็น สมถะ
 ก็ไม่เป็น เป็นไม่พูดอย่างนี้ ฉะนั้นเพียงแต่ไอ้เรื่องเป็นไม่เป็นอย่างที่พูดตอนเช้าเนี่ยมัน
 คือข้อเท็จจริง

แต่เรื่องการสร้างศรัทธาเห็นใหม่ พระเราบวชมาแล้วแค่ความดำรงชีวิตของเรา
 อยู่ใน สมณสารูป พวกญาติโยมเขาเห็นเขาก็ศรัทธาแล้ว เขาศรัทธาความดำรงชีวิตของ
 พระ เขาศรัทธาขึ้นมาเห็นใหม่ ภิกษุทำให้ศรัทธาใครตรว่งเป็นอับดีปาจิตตีย์ ญาติ
 โยมเนี่ยศรัทธาในพระพุทธศาสนา แล้วเราทำตัวเราให้เป็นที่น่ารังเกียจ พอทำตัวน่า
 รังเกียจที่เขาศรัทธา ศาสนาอยู่พอเขาเห็นการกระทำของเราแล้ว ทำให้เขาเสื่อมศรัทธา
 ศาสนาเห็นใหม่ เราเป็นอับดีปาจิตตีย์ วินัยพระพุทธเจ้าเขียนไว้ทุกข้อเลยเพื่อข่มคน
 หน้าด้าน เพื่อให้สังคมเราอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข แล้วก็ที่เขาไม่เชื่อถือไม่ศรัทธาใน
 พระพุทธศาสนาให้เชื่อถือศรัทธา ที่เชื่อถือศรัทธาแล้วให้ศรัทธามันคงขึ้นไป ธรรมเนียม
 พระพุทธเจ้าบัญญัติทุกข้อเขียนไว้อย่างนี้ตลอดเลยแล้วเวลาเขาเจริญศรัทธาเนี่ย ถูกใหม่
 ถูก ถ้าให้ศรัทธาเนแต่ศรัทธาแล้วต้องให้ไปในทางที่ถูก พื้นฐานเห็นใหม่ บอกว่าเนี่ย
 พื้นฐานใครสอนก็ได้ เดี่ยวเวลาผิดพลาดขึ้นมาค่อยไปแก้ข้างบนถ้าพื้นฐานผิดมันก็ผิด
 กันไปหมดแหละ

ฉะนั้นที่พูดเนี่ยไม่ได้จะไปขัดแย้งที่ว่า เขาก็ทำดินะมีศรัทธาคณมหาศาลเลย แต่
 บอกว่าไอ้เรื่องศรัทธาเนะ ยอมรับ ที่นี้ศรัทธาทั่วไปนี่เขาก็แค่ศรัทธานั้น แต่เวลาพูดถึง
 ธรรมะแล้วนี่ ถ้าพูดถึงธรรมะมันผิดไม่ได้ ถ้ามันผิดมันก็ออกไปนอกกลุ่มนอกทางเลยแล้ว
 ปฏิบัติไปนะเหมือนเห็นใหม่ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ หลวงตาพูดประจำ หนึ่งทำให้เรา

คิดทำให้เราเสียเวลาๆแล้วถึงกับให้เราหลุดไปได้เลย ถ้ามันผิดจากช่องทางไป แต่ถ้ามันถูกกับช่องทางนี่นะ... แล้วจะอ้างว่าจริตนิสัย จริตนิสัยก็เข้าใจ ถ้าจริตนิสัยก็ทำไปเลย ถ้าจริตนิสัยเห็นใหม่พระพุทธเจ้าถึงบอกว่ากรรมฐาน ๔๐ ห้อง จริตนิสัยกรรมฐาน ๔๐ ห้องนะ ถึงที่สุดแล้วประตูของมรรคผลมีอันเดียวจะเดินมาแนวทางไหนก็แล้วแต่ ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติจะมีจริตนิสัยอย่างไรก็แล้วแต่ เวลาลงแล้วเห็นใหม่เวลาลงแล้วมันขาดแล้วเนี่ยมันเป็นอันเดียวกัน เพราะมันเป็นอริยสัจอันเดียวกัน

แตกต่างจากกันไม่ได้ เดินมาหลายช่องทางแต่ประตูถึงที่หมายอันเดียวกัน เนี่ยมันวัดได้มันตรวจสอบได้ทั้งนั้นนะ ฉะนั้นมันถึงเข้าใจได้ไง หลวงตายังบอกเห็นใหม่จิตของเรามีกิเลสใหม่ มี ถ้าเราชำระใจกิเลสของเราหมดแล้ว ใจดวงอื่นเราเข้าใจได้ไหม นี่ใจจากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจเขาใจเรานะ ทุกคนปรารถนาความสุขเกลียดความทุกข์ทั้งนั้นเลย แล้วทุกคนก็ปรารถนาอย่างนี้ทุกคนทำอย่างนี้แล้วจะได้ไม่ได้มันอีกเรื่องหนึ่ง นี่คือสิ่งที่เราดูนะ วันนี้ข้อสัก ๒-๓ ข้อ เดี่ยวมันจะไปไม่ได้นะ

ถาม : ปฏิบัติถูกหรือไม่ ผมเริ่มหัดปฏิบัติมานาน ๑ ปี วันละประมาณชั่วโมงมี ปัญหาสงสัย

๑. วิธีแรกผมภาวนาพุทโธแล้วรู้สึกเคลิ้มเบาๆคือ พุทโธถี่ยิบจนมีความรู้สึกวูบ (คล้ายๆว่าเปลือกตามันปิดสนิทเรื่อยๆ ทั้งที่จริงมันก็ปิดสนิทอยู่แล้ว) ปัญหาคือวิธีนี้พอเคลิ้มไปเรื่อยๆแล้วมักจะกลัวและหลับหรือวิตกกังวลครับ เห็นท่านอาจารย์บอกว่าแก้ยาก ผมก็เลยเลิกแล้วทำวิธีที่ ๒ คือผมเพ่งมากให้รู้สึกแนบไปกับคำบริกรรมพุทโธมากกว่าเดิมแบบแนบสนิทเลยครับ ชัดๆแบบท่านอาจารย์สอน ทีนี้มันก็ไม่ม่วงครับแล้วก็ยิ่งพุทโธชัดๆ เดินขึ้นมาเท่าไร ผมก็ไม่อยากสูดลมหายใจเข้าออกอีก เพราะรู้สึกว่าเวลาลมหายใจเข้าแล้ว อัดคำบริกรรมเข้าไปมันรู้สึกชัดดีครับ แต่พอจังหวะที่จะหายใจออกแล้วหายใจเข้าใหม่ เหมือนมันต้องหยุดพุทโธแล้วก็หายใจเข้าออก (ถ้าไม่ยอมหยุดพุทโธร่างกายมันจะไม่ยอมหายใจครับ) แล้ววิธีนี้เวลานั่งจะรู้สึกเกร็งตัว อยากเรียนถามคือผมทำถูกบ้างหรือไม่ครับ มีข้อบกพร่องอย่างไรควรปรับปรุง

๒. ผมเคยนอนภาวนาก่อนนอน มีครั้งหนึ่งทำไปได้ไม่นานรู้สึกเหมือนมีเลือดลมในศีรษะหมุนตัวควงอยู่ในกะโหลก แต่ก็พยายามบังคับยึดคำบริกรรมไว้ไม่ให้ตกใจ สักพักที่หูผมได้ยินเสียงต่างๆมากมายแล้วรู้สึกว่า ถ้าเพ่งว่าอยากได้ยินอะไรมันจะได้ยิน

เฉพาะเสียงนั้นเลยครับ ตกใจมากแต่ก็จำได้ว่าหลวงตาสอนว่า ให้อยู่กับคำบริกรรมเป็นอะไรก็ช่างมัน จึงท่องคำบริกรรมนั้น ซึ่งก็ท่องได้ ก็เกิดอาการประหลาดขึ้นอีก ผมมองเห็นได้ทั้งที่ยังหลับตาอยู่ มองเห็นห้องนอนผมทั้งห้องเลย ผมก็ท่องคำบริกรรมอีกจนครั้งสุดท้ายมันเป็นแสงสว่างสีเหลือง ไม่มีอะไรเกิดขึ้นกับร่างกาย พักหนึ่งก็ลืมตาขึ้นมาเองไม่ได้กระตุกหรือสะดุ้งตื่น ผมแน่ใจว่าไม่ใช่นอนหลับแล้วก็ลืมตาธรรมดา พอลืมตาแล้วผมก็นึกในใจขลุ่ยตลอดเลยว่า โส้! เอาคุณถึงขนาดนี้เลยหรือ กราบขออภัยครับที่ผมพูดกับตัวเองอย่างนี้จริงๆ และหลังจากนั้นมาผมไม่กล้าทำอะไรอีกเลย เพราะแค่ยินเสียงผมก็เชื่อแล้วว่ามันมีอยู่จริงๆนะ จึงอยากกราบเรียนถามว่านี่เป็นอาการสัมผัสหรือไม่ครับ เวลาเขาเป็นกันเป็นแบบนี้กันใช่หรือไม่ครับ อาการเช่นนี้พอจะเรียกว่าสมาธิ (อุปจาระ) ได้หรือไม่ครับ หากเป็นสัมผัสจริงก็เป็นกำลังให้แก่ผมมาก แต่ถ้าไม่ใช่ผมก็จะเร่งความเพียรมากขึ้นไปครับ ขอบพระคุณครับ

หลวงพ่: เห็นไหม เวลามันพุทธโธ เห็นที่ว่าเวลามันทำไปนี่สิ่งที่เป็นไปสิ่งที่เราพูดเมื่อกี้มันเป็นไปเห็นไหม ๒. เวลาผมเพ่ง เพ่งไปนี่มันรู้สึกดีขึ้นทุกอย่างดีขึ้น คำว่าดีขึ้นนะเราจะรู้เอง เช่นเราคឹมน้ำ ความสดชื่นต่างๆ มันจะมีนะ จิตใจมันได้สัมผัส ถ้าเป็นสมาธิ ถ้าปฏิบัติมันต้องเป็นอย่างนี้ จะผิดจะถูกไม่เป็นไร เพียงแต่ว่าเวลาผิดเวลาถูกนี้ โยมพึงนิยัยธรรมะกัน มันคืออย่างเดียวกันนั่นนะ โยมปล่อยวางทุกๆ อย่างหมดเลยแล้วทำอยู่สภาวะแบบนี้ มันก็ทำให้ปลอดโปร่งโล่งนียบ แล้วที่ว่ามันก็ถูกต้องมันก็สบายแต่พอเรามาพุทธโธหรือเราทำด้วยตัวเราเอง เราไม่มีใครคอยการันตีใจ เราก็เลยเคร่งเครียดเราก็เลยวิตกกังวล พุทธโธก็หงุดหงิดทำอะไรมันก็ไปไม่ได้สักอย่างเลย ทำอะไรก็รู้สึกว่าอันตู่ไปหมดเลยไม่มีช่องทางไปหมดเลย แต่ถ้าเรามาดูเฉยๆแล้วก็บอก คราวนี้ ใช้คราวนี้ ถูก สบายนะ

เหมือนเราเอาของเก็บๆไว้โดยไม่ต้องรับผิดชอบมัน มันก็สบายนะสิ แต่ถ้ามันสบายแล้วมันเป็นความจริงไหมล่ะ แต่ถ้ามันทำจริงๆอย่างนี้ เราจะบอกว่าเวลาเราปฏิบัติกันนะใครพุทธโธ ใครกำหนดกลมหายใจ ใครใช้อะไรต่างๆ ปัญญาอบรมสมาธิ ไม่ต้องพุทธโธก็ได้ ไม่ต้องกำหนดกลมหายใจก็ได้ ใช้สติตามความคิดไปแล้วถ้ามันทัน มันหยุดของมันเอง แล้วเรานี้สัมผัสจับต้องเองนะ อี้ อี้ นี่ไงที่มันเป็นเห็นไหม มันเด่นชัดมันรู้มันเด่นชัด คำว่ารู้มันเด่นชัดนี้ตัวเองสัมผัสใจ ปังจัดตั้งมันต้องปังจัดตั้ง มันต้องจิตเราสัมผัสเรารู้กับเราเราทำของเราเราเป็นของเรา

มันจะเป็นอย่างนี้เนี่ยเด็กหัดเดิน เด็กหัดจะตั้งไข่มันจะยืนได้ มันจะเดินได้ ให้มัน
 ขึ้นขึ้นมา ถ้าขึ้นขึ้นมาล้มก็คือล้ม ล้มก็ไม่เป็นไร ล้มก็ลุกขึ้นเดินใหม่ ล้มก็ลุกขึ้นยืนมัน
 จะเป็นอะไรไป คนหัดมันก็มีผิดทั้งนั้นนะ พุทธเจ้า ๖ ปีนะ

นี่พอมันเป็นไปนะ มันจะเป็นของมันเข้ามาเรื่อยๆ มันจะเป็นของมันเข้ามาเห็น
 ใหม่ พอจิตมันมีความที่ว่ามันหมุนตัวมันอะไรๆ นะ เวลาเกิดปีตินะมันมีวิตก วิจารณ์ ปีติ
 สุข เอกัคคตารมณ์ พอเกิดปีตินะพอนั่งๆไปพุทโธ พุทโธไปนะ พุทโธ พุทโธ เนี่ยพอมัน
 เริ่ม.. จิตนี้มันมีการเปลี่ยนแปลง จิตปกติคือสามัญสำนึก จิตจะเข้าสมาธินี้มันจะว่างมัน
 จะสบายขึ้น พอมันสบายขึ้น มันเกิดปีตินะ มันจะเกิดความว่างเหมือนในร่างกายนี้มัน
 เป็นสุญญากาศ บางทีร่างกายนี้เป็นสุญญากาศนะ มีแต่ผิวหนังเลย นี่ปีติแล้วปีตินี้มัน
 เป็นไปได้ร้อยแปดมันเป็นไปได้ทุกอย่างอย่างนั้นแล้วมันเป็นได้โดยที่เราไม่คาดหมาย พอ
 มันเป็นขึ้นมาเนี่ย เราบอกโอ.. ร่างกายมันจะเป็นสุญญากาศเลยนะ เราก็รอดแต่สุญญากาศ
 มันก็ไปเกิดเป็นอย่างอื่นละ พอเกิดอย่างอื่น งงอีกนะทำไมเกิดอย่างนี้ ทำไมเกิดอย่าง
 โน้นละ แล้วทำไมมันเกิดอย่างนี้ละ มันจะเป็นอย่างนี้

เราจะบอกว่าที่อาการศีรษะหมุนตัวๆเนี่ย มันเกิดมีการเปลี่ยนแปลง การ
 เปลี่ยนแปลงนี้ทำถูกนะ เขาบอกว่าเขาจำหลวงตาได้ ว่าหลวงตาบอกว่าให้อยู่กับคำ
 บริกรรมอยู่กับพุทโธ หลวงตาจะสอนว่าอยู่กับพุทโธอยู่กับผู้รู้จะไม่เสีย ถ้าเราไม่อยู่กับ
 พุทโธไม่อยู่กับผู้รู้เนี่ย พอเราไปรู้อะไรเข้าเนี่ย หมุนตัวๆไข้ใหม่ โทษนะ กูจะตีกับมึงนะ
 กูจะหมุนไปด้วยนะ เดียวมันจะหมุนไปหมุนไป ตกทะเลไปเลยนะ มึงอยากรู้อะไรไป
 อยู่กับมันนะ เดียวมันจะพามึงไปเลย หลวงตาท่านบอก ท่านเคยทำเนี่ยนั่งสงบไปมัน
 เห็นเหมือนไฟตะไลพุ่งขึ้นมา ตอนนั้นท่านมีสติแล้วท่านลงนะตามแสงสว่างไป ท่าน
 บอกแสงสว่างจะพุ่งไปเรื่อยๆ พุ่งไปเรื่อยๆ ท่านก็ตามไปเรื่อยๆ ตามไปจนไม่สิ้นสุดนะ
 สุดท้ายท่านบอกไม่เอาแล้วโว้ย ทิ้ง กลับมาพุทโธ นี่ ถ้าเราตามไปมันจะออก ถ้ามัน
 หมุนตัว ถ้าเราไปอยู่กับการหมุน การหมุนมันจะแวง เหวี่ยงเราออกไปเลยมันจะเป็น
 อย่างนั้น

แต่ถ้าเราอยู่กับพุทโธมันจะเหวี่ยงอะไรก็ให้มันเหวี่ยงไป เหมือนเด็กๆ นะ เราจะ
 จับให้มันอยู่สงบอยู่นิ่งๆ มันจะอึดอึดของมัน มันจะแสดงออกของมัน จิตเราพยายามจะ
 ทำให้มันนิ่ง พยายามสร้างพลังงานให้มันเห็นใหม่ จิตมันเคยเป็นอิสรภาพ จิตมันเคยคั่น
 รน จิตมันเคยมีอำนาจเหนือเรา ฟังสิ จิตมีอำนาจเหนือเราทุกอย่างที่จิตของเราแล้วมันมี

อำนาจเหนือเราได้ยังไง จิตนี้ของเรา จิตนี้เป็นเราแต่มีอำนาจเหนือเรา เพราะมันมีกิเลส แล้วกิเลสนี้ก็สร้างภาพเหยียบย่ำตัวจิตนั่นละ จิตจับจิต จิตแก้จิต จิตกระทบจิตอยู่นั่นละ แล้วเราทำอะไรมันไม่ได้เลยนะ แต่พอเราตั้งสติขึ้นมาเห็นใหม่ มันจะมีการเปลี่ยนแปลง ขึ้นมา มันจะเกิดอาการอย่างนี้ยังไม่เข้า...

วิตก วิจารณ์ ปีตินะ แล้วเข้าสู่เข้าสู่สมาธิมันจะเข้าไปเรื่อยๆ มันมีอาการเปลี่ยนแปลง นี่พอมันเปลี่ยนแปลงอย่างนี้ ตรงนี้ถ้าไม่เป็นพูดไม่ถูกใจ

คำว่าพูดนะ โทษนะ ประสาเราเนี่ย ฝึใจปาก อยากรู้ไปอย่างนั้นนะ ไปถาม หลวงตาหลวงตาไม่พูดหรือเพราะอาการอย่างนี้มันก็เหมือนกับ.. เช่นเราจะทำงานมั่ง เห็นใหม่ เราตีแป้งเห็นใหม่กว่าแป้งมันจะใช้ทำงานมั่งได้นี่ แป้งนี้เวลาเราหมักแป้งเรา ทำอะไรนี่ จิตก็เหมือนกันจิตมันจะนวนคะ กว่าจิตมันจะ... พระพุทธเจ้าสอนนะมัน เปรียบเทียบเหมือนกับการปั้นโอ่งปั้นไห ต้องเตรียมดินให้ดี ยิ่งถ้าดินดีดินละเอียดนี่โอ่ง ไหเครื่องปั้นดินเผาจะสวยงามมากมาย

นี่พอจิตมีการปั้นมีการนวด มันจะมีอาการร้อยแปดนะ แล้วนี่ถึงบอกว่าฝึใจปากไป ไครมาเราก็อธิบายหมดแหละ ดินมันเป็นอย่างนี้นะ ดินแข็งเป็นดินดานนะ ใส่ ดินนี้มันดินขวานะ ดินมันไม่เหมือนกันนะความตั้งใจนวดก็ไม่เหมือนกัน ส่วนผสมมัน ก็ไม่เหมือนกัน แล้วจะให้มันเหมือนกันได้ยังไงละ อย่างนั้นแล้วครูบาอาจารย์ท่านถึง ไม่พูดถึงตรงนี้ ท่านถึงบอกให้ตั้งใจทำไป ท่านมาพูดถึงคุณภาพของมันเลยคือจิตสงบ ไม่สงบ ถ้าจิตสงบคือดินเอ็งนวดเสร็จ แล้วจะปั้นโอ่งปั้นไหกันแล้ว ฉะนั้นแต่ขณะที่ เราจะนวดดินเนี่ย โอ้โฮ แล้วมันจะเป็นไป ไม่ต้องไปตื่นตื่น มันจะเป็นอะไรให้มัน เป็นไป พิสูจน์กัน มันเป็นของเรานะเงินในกระเป๋าเรามีคุณค่าที่สุดเลย เงินในธนาคาร นี่มันเงินของชาวบ้าน

อะไรก็ได้ขอให้เห็นความเห็นความรู้ของเรา สิ่งที่มาเกิดกับเราความจริงของเรา นี่คือเงินของเรา นี่คือบัญชีของเรา มีเงินเท่าไรนี่เป็นประโยชน์กับเรา ฉะนั้นสิ่งที่ เกิดขึ้นนี้ มีอาการเปลี่ยนแปลงมีสติอยู่กับพุทธโธอยู่กับผู้รู้มันจะพัฒนาจะไม่เสียเลย แต่ถ้าไปตกใจตื่นตื่นไปกับมันนะ โอ..เนี่ยฝึใจแล้ว โอ้ย..ทำอย่างนี้นะมันจะเกิดนิมิต มันจะเสียหายแล้ว เวลาเราทำกิจการ การค้าต่างๆกว่าเราจะสร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาได้ เนี่ยมันง่ายไหม ทุกอย่างนะจะทำอะไรมันไม่ใช่ของง่ายหรือ นี่พอทำอะไรขึ้นมาก็คิด

ว่าเหมือนกับพ่อแม่ให้ตั้งค์เลย เบบมือขอลเลย มาถึงก็เบมือขอลเลย ขอสมาธิขอปัญญา แล้วเขาก็ขี้คให้ใส่มือมาเลย ทำแล้วมันจะไม่เสียหาย ไม่มีหอรอก ไม่มี เราต้องทำของเรา ขึ้นมานะ ฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นมาอย่างนี้ นี่ภาคปฏิบัติเป็นอย่างนี้ ถ้าทำอย่างนี้สิ่งนี้เป็นสัมผัสใหม่ มันไม่ใช่สัมผัสไม่ถึงกับสัมผัส เพราะอะไรเราทำมาตั้งแต่ต้น นี่ถ้าบอกสัมผัสผมก็มีกำลังใจขึ้นมา มีกำลังขึ้นมาเนี่ยเวลาทำถูกต้องมันจะมีผลตอบสนองอย่างนี้ เวลาทำถูกต้องเหมือนกันแต่กิเลสมันมีแรงต้าน กิเลสมันตื่นแล้วเนี่ยเราภาวนานะมากกว่านี้ ๒ เท่า ก็ยังไม่ลงเลย แต่ถ้าเราภาวนาอย่างนี้ลงนะ แสดงว่ามันสมดุล กิเลสมันเปิดทางให้ ใช้คำว่ากิเลสมันเปิดทางให้เลย เพราะกิเลสมันยังไม่ได้ฆ่าอะไร

แต่ถ้าเราทำไปบ่อยๆครั้งเข้า เกิดความชำนาญนี้ กิเลสมันจะขวางขนาดไหนนะ เราชำนาญในวินีนะ เขาจะเอาเครื่องกีดขวางมาก็คิดขวางขนาดไหนก็แล้วแต่ แต่เรามีเครื่องมือพร้อมเลย มึงจะเอาอะไรมาก็คิดขวางกู กูจะเอาแทรกเตอร์คันมึงเลยเนี่ยดันมันไปเลย มึงจะขวางกูยังงี้ก็ไม่ได้ จนมันไม่มีสิทธิขวางเพราะเครื่องมือพร้อมหมดแล้ว เครื่องมือคืออะไรเครื่องมือคือสติ เครื่องมือคือคำบริกรรม เครื่องมือคือความพร้อม มึงจะเอาอะไรขวางกูเนี่ยกูผ่านไปได้ตลอด นี่คือชำนาญในวินี ชำนาญในการเข้าออก เพราะกิเลสนะเรายังไม่ได้ฆ่ามัน ทำความสงบนะ ยังไม่ได้ฆ่ากิเลสหอรอก ไม่ได้ฆ่ากิเลสเลย แต่เอาความพร้อมมีถนนหนทางเพื่อจะเข้าไปฆ่ากิเลส ถ้าทำได้ถึงขนาดนี้เนี่ยนี่เป็นความชำนาญ เห็นไหม

ชำนาญในวินีนี้ทำได้ ฉะนั้นสิ่งที่กำลังปฏิบัติเนี่ยมันเป็นคราวที่ว่า ถ้าเราทำได้ง่าย ทำได้ดีมันก็ได้ง่ายได้ดี ถ้ามีอุปสรรคขึ้นมาก็ไม่ท้อถอยเดี๋ยวก็ง่ายเดี๋ยวก็ยาก อาหารเรากินมือแรกอร่อยมากพอมือสองมือสามนี้มันจืดชืดแล้วมันก็ไม่อยากกินอีกเลย แต่เราก็ต้องกินกันตลอดไปภาวนานี้มันจะต้องพยายามทำอย่างนี้ต่อไป ถึงว่า ถูกต้องแล้ว ก็ให้ทำอย่างนี้ต่อไป พุทฺโธพุทฺโธกำหนดลมหายใจก็ได้ พุทฺโธ พุทฺโธก็ได้ ถ้ามันเบื่อหน่าย มันเครียด มันทำอย่างนี้ทุกวันๆแล้ว.. มีคนถามบ่อยมากเลยว่า หลวงพ่อภาวนาอย่างนี้แล้วไม่เบื่อหรือ เคนจกรรมทุกวันๆ เคนอยู่กับที่นะ ไม่เซ็งหรือ มันจะเบื่อไหมละ มันจะเบื่อหรือไม่เบื่อนะมันอยู่ที่เรา ทำไมจะไม่เบื่อ แต่มันมีอันหนึ่งนะที่ไม่เบื่อ อันที่มันมีผลตอบรับเนี่ย ถ้าจิตมันสงบนะถ้าจิตสงบปีบนะ มันขยับไปปีหนึ่ง ปีนี้ก็คักมากเลย ถ้ามันไม่สงบปีนี้ไม่สงบเลยนะ โอ๊ย คอคคเลยนะ แต่พอสงบปีบเนี่ย โอ้ ชื่นใจไปได้อีกปีหนึ่ง

แต่นี้พูดถึงว่าเวลาทำความสงบนะ แต่ถ้าขั้นของปัญญา มันหมุนแล้วนะปัญญา มันต่อเนื่องตลอดไม่ใช่ปีนะ เวลาถ้าปัญญามันหมุนแล้วเนี่ย ในใจเรานี้กำหนดได้เลยว่า เราจะเอามรรคผลวันนั้นวันนั้น คือมันคาดหมายได้ว่า จะได้วันนั้นๆเลย แต่มันยังไม่ได้ อย่างนั้นแต่มันคาดหมายได้เลย แต่ถ้ามันยังไม่ได้อย่างนี้มันไม่กล้าคาดหมายนะ คาดหมายได้เลยว่ากิเลสมันต้องตายวันนั้นวันนั้นเลยนะ เพราะมันมีงานของมัน

ถ้ามีงานของมันอย่างนี้ หลวงตาพูดบ่อยเห็นไหมทำไมเดินจนฝ่าเท้าแตกได้ ก็จิต มันหมุนอยู่ข้างใน เดินจนผิวหนังเนียบางจนเกือบชิบๆเลย แต่มันทำได้ ทำได้เพราะมัน หมุนอยู่ข้างใน มันจะเอาของมันให้ได้ หลวงตาใช้คำว่า ถ้าไฟมันจุดติดแล้วนะมีเชื้ออยู่ มันจะไหม้จนหมดแต่ขะเปี้ยกนี้จุดโคตรยากเลย แต่ขะเปี้ยกเนี่ย แต่ต้องจุดให้ติด ความเพียรของเราเห็นไหม แล้วถ้าตรงนี้ได้ล่ะ มันจะรู้ว่าขั้นไหนต้องรั้งไว้ คำว่าต้อง รั้งไว้เนี่ย ถึงที่สุดแล้วต้องรั้งไว้ ไม่รั้งไว้มันจะพุ่งใส่งานตลอดเวลา จิตนี้มันจะพุ่งใส่ งานตลอดเวลา ต้องพุทโธ พุทโธ พุทโธ ต้องรั้งไว้เลย

ถ้ามันสงบมีกำลังแล้วนะ พอปล่อยพุทโธมันก็จะพุ่งใส่งานเลย แต่ถ้ามันทำได้ เนื่องานแล้วนะ แต่ถ้ายังไม่ได้มันก็เป็นอย่างนี้ เดินคอดกอยู่เนี่ย จะเดินคอดกอย่างไรก็ต้องเดิน ต้องสู้ มันเป็นผลงานของเราเนี่ย เป็นมาทุกคน เราถึงพูดบ่อยนะเวลาเห็นพวก โยมมาปฏิบัติ นี้ คุณแคดอย่างนี้สิ แล้วเดินกลางแคด เราเจอพวกลูกศิษย์เราหลายคนนะ แคดอย่างนี้ มันก็เอาผ้าห่มผ้าม้วนตัวมัน แล้วมันก็เดินตากแคด เราก็นั่งดูอยู่เนี่ยเดินอยู่อย่าง นี้ทั้งวันทั้งวัน มันก็เดินอยู่อย่างนี้แล้วเขาก็ได้ผลของเขาเนี่ย คำว่าเดินอย่างนี้นะมันมี จุดมุ่งหมายใจ คือเรามีเป้าหมายมีจุดมุ่งหมายแล้ว เห็นทางแล้ว มันจะเอา.. แต่พวกเรา นี้ไม่มีเป้าหมายไม่มีจุดมุ่งหมายไม่มีอะไรเลยนะ พอเจอแคดก็ขอพักไว้ก่อนขอเป็นตอน เย็น เอาตอนเย็นได้ไหม เอาไว้ตอนเย็นนะแล้วพอถึงตอนเย็นนะ พรุ่งนี้ดีกว่า พรุ่งนี้ ดีกว่าแล้ว

ค่อยๆทำไป เป็นทุกคน ใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ทุกดวงใจเป็นอย่างนี้ ใครบ้าง เจออุปสรรคแล้วไม่คอดก ทุกคนคอดกหมดคนนะแล้วพระพุทธรเจ้าไม่มีคนบอกไม่มีคนชี้ ทางนะหลวงตานี้ท่านเคารพหลวงปู่มันก็ตรงที่หลวงปู่มันนะ ตอนที่ท่านออกประพฤติ ปฏิบัติใหม่ๆกับหลวงปู่เสาร์มันปรึกษาใครไม่ได้ แล้วเวลาออกค้นคว้านะสมเด็จพระสังฆราชท่านอยากให้หลวงปู่มันเป็นเจ้าอาวาส อยากให้หลวงปู่มันเป็นฝ่ายปกครองที่ไหนก็

ตั้งตำแหน่งให้ คิคคูลิฝ่ายปกครองเขาต้องการพระที่น่าเชื่อถือมาปกครองดูแลสำนัก
ปกครองเพื่อความเจริญของพุทธศาสนา

นี่ความเห็นของสังคม แต่หลวงปู่มันท่านต้องการเอาตัวของท่านให้ได้ก่อน ท่าน
จะได้เอาคุณธรรมของท่านมาเพื่อแผ่คนอื่นได้ ท่านโดนบีบบังคับทั้งจากสังคม โดนบีบบัง
ทั้งจากกิเลสตัวเองจากภายใน โดนบีบบังคับทุกอย่างเลย ท่านยังแสวงหาของท่าน พยายาม
ของท่านจนเอาตัวรอดได้ แล้วเรานี้หลวงปู่มันนี่ใช้ไปถูกเลยนะคอยจี้กันอยู่ตลอด เรายัง
ทำกันไม่ได้ นี่ครูบาอาจารย์เทศน์นะเปิดวิทยุก็ได้ยินแล้ว หลวงตา ๒๔ ชั่วโมง เสียง
ธรรมนี่เปิดอยู่ที่ได้ยิน ๒๔ ชั่วโมงแล้ว มีคนสอนตลอดเวลาเลย เรายังนี่ถ้าคิดว่าตรงนี้
เป็นมหาวิทยาลัย เป็นสำนักศึกษานะ เรามีที่ศึกษาแล้วเรียบร้อยเลย สมัยโบราณไม่มี
วิทยาลัยไม่มีอะไรเลย เอ็งต้องมุ่งเอาเองทำเอง

ถ้าคิดอย่างนี้แล้วโยมมีกำลังใจใหม่ ทำไมไม่คิดอย่างนี้ละ แล้วคิดเอาแต่สบาย
สบายจนจะเต็ดออกจากต้นเลยใจ จะเอานิพพานจะเต็ดเอาจากต้นเลย อันนี้ถูกแล้ว แล้ว
ทำต่อไปเรื่อยๆถาม: อีกข้อหนึ่ง นั่งสมาธิแล้วเกิดการแปลกๆ มีน้องคนหนึ่ง
ที่ผมรู้จัก ฝากถามว่าเวลานั่งสมาธิแล้วเกิดการแปลกๆ บางทีเกิดการร้องไห้ น้ำตา
ไหลโดยไม่รู้ตัวหรือบางครั้งนิมิตเห็นรูปเห็น โนนเห็นนี่ ไปปรึกษาพระท่านอื่นท่านบอก
ว่าให้เลิกนั่งสมาธิเพราะนั่งแล้วชอบนั่งเห็นนู่นเห็นนี่ต่างๆ แต่ว่าน้องเขาอยากนั่งสมาธิ
เลยไม่รู้จะทำอย่างไร แต่ถ้าเดินจงกรมแล้วไม่เป็น ขอความกรุณาบอกด้วยครับ

หลวงพ่อบุญ: ต้องแก้ก่อนจนกว่าจะหาย แก้ไปจนกว่ามันจะหายเลยละ ถ้าแก้มันจะ
หายได้ การเห็นนู่นเห็นนี่นะทุกคนจะเห็นโดยจิตนะ เราเคยพูดบ่อยนะ แปลก เรานี้มัน
มีประสบการณ์เยอะมาก ตอนปฏิบัติใหม่ๆ มันจะมีนิมิตภาค ๑ ภาค ๒ เพราะบวชใหม่ๆ
นั่งสมาธินั่งบนศาลาไป นั่งบนศาลาทำวัตรเย็นเสร็จก็นั่งสมาธิกัน โอ้.. นิมิตเข้านะ เป็น
เรื่องเป็นราวเหมือนหนังภาคแรกเลย แล้วพอจบแล้วนั่งสักชั่วโมงสองชั่วโมง พอเลิกใช้
ใหม่ก็ต่างคนต่างกลับกุฏิภาวนาตลอดใช้ใหม่ กลับกุฏิก็ไปนั่งภาวนาต่อมันเกิดนิมิตภาค
๒ มันต่อกับภาค ๑ ได้เลย (หัวเราะ) เป็นมาร้อยแปดมีภาค ๑ ภาค ๒

นี่ หลวงตาก็เป็น หลวงตาใช้คำว่า ฝันดิบฝันสุก ฝันดิบๆเนี่ยตอนนี้แหละ
ความคิดของเราคือฝันดิบๆ พอไปนอนหลับแล้วนี่คือฝันสุก นอนฝันจริงๆ ความคิด
เพื่อเจือคือความฝันความเพ้อฝันในการดำรงชีวิต ความเพ้อฝันขณะนอนหลับนี่ท่าน

บอกว่าฝันสุกฝันดิบ คนเรานี้มันมีแต่ฝันสุกฝันดิบตลอดเวลา นิमितก็เหมือนกันคำว่า นิमितนี่นะ เราจะใช้คำว่าพันธุกรรมทางจิต เหมือนกับเมล็ดพันธุ์พืช ปลูกทุเรียนก็คือ ทุเรียน ปลูกส้มก็คือส้ม ข้าวก็คือข้าว มังคุดก็คือมังคุด เราได้เมล็ดพันธุ์อย่างใดปลูกลงไปแล้ว ถ้ามันดินน้ำอากาศดีทุกอย่างต้องเกิดเป็นผลไม้ขึ้นนั้นแน่นอน

จิตของคนที่มีมันสร้างมา ถ้ามันสร้างกรรมอย่างนั้นมา นี่ภาวนาอะไรก็เกิดนิमित ถ้าจิตมันจะเป็นนิमितมีงห้ามยังงี้ก็ไม่ได้ อยากรู้ว่าเป็นนิमित แต่สำหรับเรานะเราเป็น ก้อนกรวดเราไม่ได้เป็นเมล็ดพันธุ์พืชปลูกที่ไหนก็ไม่ขึ้น เพราะมันไม่ใช่เมล็ดพันธุ์พืช เข้าใจผิดว่าเป็นเมล็ดพันธุ์ แต่ความจริงเป็นดินเป็นกรวดเห็นไหม คือจิตถ้ามันไม่เป็น นิमितนะ มีงจะบังคับให้เป็นนิमितก็ไม่มี โอ๊ยคนนั่นก็เห็นนิमितคนนี้ก็เห็นร้อยแปดเลยนะ กูก็อยากเห็นบ้างหลวงพ่อนั่งมา ๑๐ ปีไม่เคยเห็นสักที เอ้า ก็มันเป็นก้อนกรวดมีงจะเห็นอะไรละ มันเป็นไปได้โดยพันธุกรรมทางจิต นี่พอมันเป็นขึ้นมาแล้วนี่ที่ว่าต้องแก้ ต้องแก้หมายถึงว่า ก็คูสิ นิमितคืออะไร เวลาเห็นนะเห็นอะไรจริงหรือไม่จริง คือสอนตัวเอง นี่ สิ่งที่เราเห็นนะมันไม่จริง เห็นจริงไหมเห็นจริงฝันอยู่นี้ คิดใหม่คนไม่คิดได้ใหม่ บังคับความคิดไว้หมดเลยไม่ให้คิดได้ใหม่ เป็นไปไม่ได้

แล้วถ้ามันคิดขึ้นมาละ เอ้า คิดก็คิด ก็รู้ทันความคิดใจ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เรา เห็นนี่จริงไหม นี่มันไม่จริง ไม่จริงแล้วไปวิตกทำไม เห็นก็เห็นสิ พอจิตมันปล่อยนะเราเองที่เราแก้ตัวเราเองเนี่ย เมื่อก่อนนะนิमितเนี่ยมีภาค ๑ ภาค ๒ ภาค ๓ ภาค ๔ ก็เข้าใจนะ คนปฏิบัติใหม่เราเห็นใจมาก เพราะเราปฏิบัติใหม่ ตอนปฏิบัติใหม่ก็คือทางเดินของเรา ใจคือเข้าไปเผชิญกับความจริง ทีนี้พอเข้าไปเผชิญกับความจริงมันก็เกิดนิमितไปหมดเลย นิमितใช้ใหม่ พอเกิดนิमितปั๊บเราก็ไปเทียบกับธรรมะของพระพุทธเจ้าละ อ้อ..เห็นนิमित อย่างนั้นเห็นกายใช้ใหม่ เห็นกายพิจารณากายก็ปล่อยวางก็เป็นโสคาบัน สกิทา อนาคา ใช้ใหม่ เห็นกายรอบหนึ่งปล่อยวางรอบหนึ่งก็เป็น โสคาบันเพราะขบวนการมันจบนะ ทางกฎหมายเห็นใหม่ ทุกอย่างมันมีองค์ประกอบของมันครบหมดละ เข้าขึ้นศาล ศาลก็ต้องตัดสินสิ ผิดถูกก็ตามนั้นนะ นี่ก็เหมือนกัน ขบวนการมันมีครบ แต่เป็นจริงหรือเปล่าละ ไม่จริง นี่พอทำอย่างนั้นปั๊บพิจารณาของเราไป เพราะเราพิจารณาของเราอย่างนี้ ที่เราแก้เราใจ เราถึงบอกว่าเราสงสาร สงสารเพราะประสบการณ์เราเป็นอย่างนี้ไง พอเสร็จแล้วมันก็เริ่มสงสัย พอสงสัยขึ้นมา

เราวชใหม่ๆ เราไม่ยอมอ่านหนังสืออย่างอื่นเลย เว้นไว้แต่ประวัติครูบาอาจารย์ เพราะประวัติครูบาอาจารย์คือประสบการณ์ตรง ไปอ่าน ประวัติของหลวงปู่เทสก์กับ ประวัติของหลวงปู่หลุย องค์หนึ่งติดสมาธิ ๑๗ ปี องค์หนึ่งติดสมาธิ ๑๑ ปี ๑๗ กับ ๑๑ ไอ้โฮ ขนหัวเนี่ยตั้งเลย มันกลัวตัวเองจะติดใจ พอเริ่มกลัวว่าตัวเองจะติด ตั้งแต่วันนั้นมานะ ยังไม่มีไปปรึกษาใครไม่ได้ เพราะปฏิบัติใหม่ะมันแก้ไปด้วยตัวเอง มันไปหาครูบาอาจารย์ ไปบอกท่านส่วนใหญ่ครูบาอาจารย์ท่านไม่เป็นนะ โยมไปพูดกับครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็นนะ โยมจะเสียวมาก

เราเคยไปถามครูบาอาจารย์บ่อย ภาวนาแบบนี้เป็นไงครับ ไปไหนมา ๓ วา ๒ สอก ถามอย่างหนึ่งแม่งตอบอีกอย่างหนึ่ง เจออย่างนี้มาจนปวดหัว เราพูดบ่อยมาก เราเจอครูบาอาจารย์เราไปถามปัญหา ถ้าโยมยังภาวนาไม่มีพื้นฐานเนี่ยเราไม่มีพื้นฐานไม่มีองค์ความรู้เราเนี่ยเราไปถามคนอื่น คนอื่นตอบอะไรมาเราก็เชื่อ แต่ถ้าเรามีองค์ความรู้ของเราเนี่ยเราไปถามคนอื่น คนอื่นตอบมาผิดกับองค์ความรู้ของเราเนี่ย มันขัดแย้งกันนะ เราภาวนาจนมีพื้นฐานจิตสงบบ้างมันมีนิมิตบ้าง มันรับรู้อะไรเยอะแยะไปหมดแล้ว ไปถามองค์โน้นก็ตอบไปไหนมา ๓ วา ๒ สอก จนไปเจอหลวงปู่จวนใจ อวิชชาอย่างหยาบๆมันสงบตัวลง สงบได้ อวิชชาอย่างกลางมึงไม่เคยเห็นมัน อ้อ มันจริงจะอวิชชาอย่างละเอียดในหัวใจของท่านนะอีกมหาศาลเลย ล้มตึงเลยเออ..จริง เห็นไหม

แต่ถ้าคนตอบไม่เป็นนะ มันไม่ยอมรับนะ พอท่านพูดอย่างนี้ปั๊บ เราย้อนกลับมาหมดย้อนกลับขึ้นมาเอาจริงเอาจังใจ ตอนนั้นพอมันติดนิมิตปั๊บพอพิสูจน์อย่างนี้แล้ว พอพิสูจน์แล้วมันไม่ใช่ เราตอนนั้นยังไม่ได้ไปหาหลวงปู่จวน เราไม่ได้ขึ้นไปอีสานใช่ไหม เราก็บอกกับตัวเองว่าก่อนจะนั่งภาวนานิมิตไม่เอา นิมิตไม่เอานะตั้งสัจจะเลยว่าถ้าเกิดสิ่งใดขึ้นกำหนดพุทโธไว้ เจๆไม่ยอมรับรู้ แล้วพอภาวนาจนจิตสงบแล้วมันก็ยังรู้อีกละ มันมาเพราะนิมิตมันเคยมีอยู่แล้ว ร่องน้ำใช่ไหม ความชำนาญของมัน มันก็มาตามธรรมชาติของมัน พอมาปั๊บข้างในก็ปฏิเสธอีก ปฏิเสธมันก็เริ่มหายไป จางไป จางไป จนตอนหลังไม่มีนิมิตอีกเลย

เราแก้รามาแล้วนะ เราแก้ได้ ปฏิเสธตลอดปฏิเสธก่อนนั่ง พอนั่งแล้วมาก็ปฏิเสธอะไรมาก็ปฏิเสธ ไม่เอา! ไม่เอา! ไม่เอาอย่างเดียวเลย แล้วไม่ใช่เอาทิ้งเปล่านะ ไม่เอาแล้วอยู่กับ พุทโธ พุทโธซัดๆ จากที่จิตออกรู้ พอมันไม่เอามันก็สวางตัวมันเอง ไม่มีตัวมันเอง กำลงในตัวมันเองก็เกิดขึ้น ทำมาหมดแล้ว แล้วลึกกว่านี้เยอะ ยังต้องไป

อีกไกลเลย แล้วมันก็เป็นอย่างนี้แล้วพอเราปฏิบัติแล้ว เราก็มาฟังพวกอภิธรรม เขาว่า พวกพุทโธ พุทโธ นี่จะเกิดนิมิต อภิธรรมมหาเราเยอะแยะเลยที่เกิดนิมิตนะ กำหนดนามรูปเนี่ยมหาเราเยอะแยะเลย หลวงพ่อมั่นมีนิมิตมั่นมีก็คือมีนะ มีจะกระดกอะไร มั่นก็มี มั่นเป็นที่พันธุกรรมทางจิต มั่นเป็นที่จิตนั่นแต่มั่นเป็นแล้วมั่นแก้หรือเปล่า

โทษนะ พุดแล้วโยมจะเสียใจ พวกโยมนี้มีโรคภัยไข้เจ็บทั้งนั้นเลยโรคชราเป็นโรคโดยธรรมชาติของมันเลย เอ้า แล้วจะแก้ยังไงล่ะ ทุกคนเห็นไหม นั่งอยู่นี่ต้องแก้ทุกคนเลย แล้วมีจะแก้ยังไงล่ะ เอ้าก็จิตมั่นมีนะ มีแก้ให้ได้สิ ก็มันต้องแก้ ก็แก้ให้ได้สิ มันต้องแก้ไม่ใช่ว่าอ้อ..กูต้องแก้ไขใหม่ เลิกแก้เล็กๆ เลิกจริงจังเปลวล่ะ มีก็ต้องแก้อยู่วันยังค่ำ ถ้าเกิดนิมิตมั่นมีนิมิตจะแก้ยังไง ไม่ใช่ว่าเอ็งมีนิมิตเอ็งผิด เอ็งเป็นนิมิตเอ็งเสีย เอ้า เอ็งต้องแก้หมดเลย เอ้า ถ้าแก้แบบนี้แล้วเสีย เอ็งเป็นคนไม่ดีใช่ไหม เอ็งแก้เนี่ยมันมีของมันก็ต้องแก้ของมัน พอแก้ได้แล้วนะ มันจะพัฒนาของมันไป

นี่พุดถึงว่า ถ้ามันรู้มันเห็น คนภาวนานะถ้าเจอครูบาอาจารย์ไม่เป็น เวลาบอกมันเห็นนั่นเห็นนี่นะ เลิกเถอะสู้อยู่ไม่ได้แล้วละ ผิดหมดแล้วละ ผิดถูกมันก็อยู่ที่มันจะเป็นไป ค่อยๆแก้ไปนี่เห็นแล้วสงสาร ถ้ามาหาเราหรืออยู่กับเรานะ พุทโธไปเรื่อยๆตั้งสติให้ดี แก้ได้ แล้วต้องแก้ได้เดี๋ยวมีไปได้ แต่ถ้าจิตมันอ่อนแอมั่นไม่ยอมแก้พอไปเห็นแล้วเข้าอ่อนใจ อย่างที่เราทำกันง่ายๆเนี่ยที่มันง่ายๆนี้ทำให้เข้าอ่อน เข้าอ่อนหมายถึงว่าเราไม่เข้มแข็ง เราไม่เข้มแข็งเราไม่มีกำลังของเราเราจะควบคุมตัวเองไม่ได้

ถ้าเราควบคุมตัวเองได้เราจะพัฒนาตัวเองไปได้ แล้วจะพัฒนาไปตามข้อเท็จจริงนี้ถ้ามันเจออย่างนั้น ถ้าเดินจงกรมไม่มี พุทโธนี่แก้ได้ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธเนี่ยโดยธรรมชาติของมันเนี่ยจิตหนึ่ง จิตหนึ่งแล้วมันซ้อนได้ไง พุทโธซ้อนเนี่ยจิตหนึ่ง พุทโธ พุทโธ พุทโธเนี่ยจิตหนึ่ง จิตหนึ่งเพราะอะไรเพราะว่ามันนึกพุทโธจริงแล้วมันหนึ่งนี้มันนึกแต่พุทโธที่ปากไปปากนึกพุทโธ แต่ใจแม่งคิดไปเรื่องอื่นไป คำว่าพุทโธซ้อนนี้มันซ้อนได้มันคิดได้ ถ้าพุทโธ พุทโธ มันไม่พุทโธด้วย พุทโธคิดถึงบ้านพุทโธแล้วมันไปโน่นไปนี่ พุทโธซัดๆ ถ้าพุทโธอย่างนี้มันไม่จริงนะ มีพุทโธแต่ปากนะ คำนี้ถ้าเราไม่เคยจับได้ ถ้าไม่เคยจับได้เราก็กัดตรงนี้ไม่จับ

ถ้าจับได้นะ ไหนว่าจะว่าพุทโธไปแล้วทำไมปากว่าพุทโธแต่ใจคิดไปเรื่องอื่น เอ้ามันก็ไม่ได้คิดมาจากใจ ถ้าไม่คิดมาจากใจพระพุทธเจ้าไม่ได้สอนนะ พระพุทธเจ้า

บอกให้นึกพุทโธ พุทโธ ออกมาจากใจ พอพุทโธกับใจเข้าไปเป็นอันหนึ่งเดียวกันแล้ว จึงเป็นสมาธิ ใจนี้ใจก็คิดไปแต่เรื่องของกิเลสตัณหาทะยานอยากเลย แต่มาพุทโธแต่ปาก อันนี้มันสักแต่ว่า สักแต่ว่าจะทำ สักแต่ว่าจะเอามรรคเอาผล แต่ทำด้วยกิเลสตัณหา ทะยานอยาก ทำด้วยไม่จริงจึงเห็นไหมค่ามันเข้าไปสิ ค่าตัวเองเนียประเสริฐที่สุด ตัวเองนะค่าตัวเองเก่งที่สุดนะ อย่าไปค่าคนอื่นนะให้ค่าตัวเอง เลวมาก เลวมาก เลวที่สุดๆเลย ทำแล้วไม่ได้ผลเนียไม่จริงไม่จริงเนีย

เราเตือนตัวเอง ค่าคือการเตือนตัวเอง การฟื้นฟูตัวเองด้วยการติเตียนตัวเอง พระพุทธเจ้าว่าการหาความผิดพลาดของเรานี้ประเสริฐที่สุด แล้วพอมันทำได้ เดียวมันจะรู้ของมัน

ถาม: อันนี้ยาวมากเลย เอาหน่อยนะ อันนี้ดี วันนี้ผมขอนำเรื่องที่เกิดขึ้นมาเอง แบบที่ผมเป็น วิปัสสนุกิเลสหรือไม่ครับ ที่จริงจะยกสติขึ้นก็คงถูกต้อง ว่าเรียนปรุงแต่ง อย่างน้อยจิตสงบ สนใจอยู่กับกายแทน เรื่องคือว่าผมเคยพิจารณาเหตุของอารมณ์แล้ว ผมก็เห็นว่าอารมณ์อย่างหนึ่งก็คือดวงตา ที่เห็นรูป เมื่อการเชื่อในสิ่งที่ตาเห็น พุดด้วยดวงตาอย่างเดียวนะครับ แต่ที่จริงพิจารณาทางหู ลิ่น กายก็มีแล้วผมพิจารณาต่อไปว่า สิ่ง que เห็นนี้เป็นจริงอย่างที่เห็น หรือไม่ตรงนี้เป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประกอบ ก็ได้ความรู้ว่า สิ่งที่มีชีวิตแต่ละอย่างในโลกไม่เหมือนกัน แม้แต่มนุษย์ผู้ชายผู้หญิงก็เห็นไม่เหมือนกัน ผมก็พิจารณาอย่างนี้มาเรื่อยๆ ในชีวิตประจำวัน บางครั้งเกิดคำถามกับตัวเอง ว่า ของที่ว่าสวยงาม เพชร พลอยที่เขาชอบนี้เขาชอบอะไร ในเพชรพลอย พิจารณาไป เห็นว่าของชอบก็แทบจะไม่มีสาระ คือชอบแสงเงาของมัน ชอบที่สะท้อนแสงได้หลายสี ก็นึกถึงแมงเม่ารู้สึกสมเพชเองว่า เราชอบของแค่แสงเงานี้เอง แล้วพิจารณาอย่างอื่นที่ตาเห็นอีกเช่น ผมของสตรีที่ยาวดำเป็นเงา ผมของสตรีที่แห้งเสีย มันก็ของอย่างเดียวกัน คือชอบเงาสะท้อนแสงดี พิจารณาอีกที่รถยนต์ก็เห็นความสวยงามเห็นความเงางาม นั่นเอง สมเพช

หลวงพ่: นี่พุดถึงปัญญาเขาโลมาเรื่อยๆ

ถาม: แล้วอย่างกายทวารทั้ง ๖ นี้ เราเห็นรูปที่แท้จริงในโลกไม่ได้เลยนี่นะ ความโลภ โกรธ หลง เพราะสิ่งที่เห็นนี้โดยที่ไม่รู้เลยว่า รูปทั้งหลายไม่จริงเลย เกิดว่ารูรูปร่างก็จริง หลังจากนั้นวันนี้ผมก็ได้รู้เรื่องของชั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร

วิญญาณ แล้วพิจารณาอีกว่าเห็นเกี่ยวกับขั้น ๕ ว่า รูปก็มีแต่ไม่จริง สิ่งที่เกิดจากรูปมันจะจริงหรือ แล้วเราควรจะยึดสิ่งนี้จริงหรือไม่

วันหนึ่งขณะที่ผมเดินซื้อของอยู่ ผมเห็นว่าจิตมันปรุงแต่งอยู่ในการเคลื่อนไหวของร่างกายนี้จนเหมือนกับว่ามันไปรู้เองโดยไม่ได้ตั้งใจกำหนด การก้าวเท้าการเดินการยืน หรือการกระทำตามร่างกายต่างๆ ตอนที่มันเป็นแบบนี้ใหม่ๆ ผมก็สงสัยนึกถามตัวเองก็ได้คำตอบ จิตนี้มันลดการปรุงแต่งลง ทั้งหลายเหลืออยู่ระดับหนึ่ง จิตมันรู้รูปไม่ใช่ว่าความจริง ตอนนั้นยังไม่รู้จักคำว่า วิปัสสนุกิเลส ผมก็มีความรู้สึกยินดีเพราะรู้สึกว่าการปฏิบัติของผมมีผล นั่นคือผลของการนั่งสมาธิมานานหลายปีและเริ่มหัดเดินจงกรมมาได้ปีกว่า เกิดการกำหนดรู้การก้าวเท้าครับ

พอผมรู้สึกยินดีกับการรู้สติปัญญาได้นี้ไม่กี่วัน ผมก็อ่านเจอเรื่อง วิปัสสนุกิเลส ทำให้เกิดความสงสัย ที่ผมเป็นอยู่นี้เข้าข่าย วิปัสสนุกิเลสหรือไม่ครับ เพราะถ้าเป็นวิปัสสนุกิเลสผมก็จะพยายามเลิกกำหนดรูปทั้งหลายแต่ไม่รู้จะเลิกได้ง่ายหรือไม่ครับ
รบกวนอาจารย์ช่วยแนะนำผมด้วยครับ

หลวงพ่: อันนี้หมายถึงว่าเขาเข้าใจว่าเป็น วิปัสสนุกิเลส เวลาเขารู้ทันจิตใจของตัวเองแล้วว่าเป็น วิปัสสนุกิเลส ไม่ใช่ของแค่นี้มันผิวเผินมาก วิปัสสนุกิเลสเนี่ยะ มันเกิดจากความสงบ พอความสงบวิปัสสนาเข้าไปแล้ว วิปัสสนุกิเลสยังอยู่อีกยาวไกลเลย วิปัสสนุกิเลส อุปกิเลส ๑๖ ความว่าง โอภาส ความแจ่มใส วิปัสสนุมันอยู่ที่นั่นนะ อันนี้ไม่ใช่วิปัสสนุอันนี้มันแค่ความเห็น ความเห็นพื้นฐานไงอันนี้มันเป็นวงของสมณะ มันเป็นวงของสมาธิใจ เป็นวงของเราตามความคิดตนเอง ความคิดเรายังไม่เกิดความว่างเลย ความคิดเรายังไม่เกิดสมาธิ ความคิดเรายังไม่เคยใช้ปัญญาใดๆเลย วิปัสสนุไปเกิดตรงที่ว่า วิปัสสนุกิเลสคือจิตสงบ จิตสงบจิตมีกำลังของมัน แล้วมันคิดในความว่างของมัน คิดในแสงสว่างของมัน คิดในความเห็น นี่มันได้แสงสว่างหรือยัง ยังไม่ได้แสงสว่างใดๆเลยมันไม่ใช่ วิปัสสนุกิเลส ถ้าบอกวิปัสสนุกิเลสเนี่ยมันเหมือนกับเราให้คะแนนตัวเองมากเกินไปไง ไม่ใช่วิปัสสนุกิเลส

ถ้าอย่างนี้เนี่ยะ มันเป็นไปได้อย่างสูง ก็เป็นแค่ปัญญาอบรมสมาธิ มีครูบาอาจารย์ ท่านสอนเยอะมาก ท่านสอนว่าการใช้ปัญญาอย่างนี้คือมรรคคือการเดินมรรค ใช้ทวนกระแสใช้ปัญญาตัดตอนกิเลส เราฟังคุณแล้วนะปัญญาที่ใช้ ใช้กันอยู่นี้คือปัญญาอบรม

สมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิคือว่าเรามีความข้องใจในสิ่งใด ปัญญาจะไล่ตามสิ่งนั้นไป แล้วมันปลดปล่อยสิ่งที่อยู่ในใจออกหมดเท่านั้น แล้วพอมันปลดปล่อยความข้องใจออกหมด เหมือนขบปัญหาไฉนคือเรามีปัญหาไฉนมีปมอะไรในใจอยู่ มีอะไรฝังใจอยู่สติปัญญามาไล่ความคิดนี้ไปนะ พอมันปลดปมนี้ออกนะ โห...โล่ง นี่กว่าเป็นพระอรหันต์ ใครๆก็นึกว่าเป็นพระอรหันต์หมดเลย โอ้..ว่าง แหม... สงบสุขรู้เท่าทัน ไม่รู้ว่าจะใครรู้เท่าทันใคร กิเลสมันหลอกอีกละ กิเลสอย่างละเอียดมันหลอกเห็นใหม่

นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ คำว่าปัญญาอบรมสมาธินี้ มันอยู่ในขั้นของสมถะ คือปลดเกียร์ว่าง รถนี้ถ้าไม่ปลดเกียร์ว่างติดเครื่องไม่ได้ ถ้าติดเครื่องนะพอติดเครื่องรถมันออกทันที รถปลดเกียร์ว่าง พอเกียร์ว่างแล้วถึงติดเครื่อง ติดเครื่องเสร็จแล้วเนี่ยสมาธิ ถ้าไม่ใส่เกียร์รถก็ออกไม่ได้ ถ้าในเกียร์ก็ติดเครื่องไม่ได้ ถ้าติดเครื่องแล้วไม่ใส่เกียร์ก็ไปไม่ได้ นี่จิตของคนการปฏิบัติมันเป็นแบบนี้ พุคถึงถ้าเราจิตเราไม่สงบเนี่ย จิตมันไม่มีสัมมาสมาธิ ไม่มีกำลัง เป็นโลกียปัญญา ปัญญาของโลกๆทั้งนั้นนะ ฉะนั้นเรามีปมในใจเราใช้ปัญญาของเราเข้าไป นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาปลดเกียร์ว่าง คำว่าปลดเกียร์ว่างนะ ทางปริยัติเราดูหนังสือมาเยอะ ที่เขาพูดกันนะ กิเลสมีเพราะยึด ถ้ามันรู้เท่าก็จบ นิยายธรรมะเขาพูดอย่างนี้ตลอด เพราะมันยึดถึงเป็นกิเลสใจ นิพพานมันมีอยู่แล้วไง เดินสะดวกนิพพานหัวที่มเลย เพราะจิตมันมีนิพพานอยู่แล้ว พอเข้าไปรู้เท่าก็จบใจ

คำนี้มันฟ้อง มันฟ้องถึงว่าวางเฉยไม่มีอะไรเลย ต่างคนต่างวางเฉยก็จบ แล้วจบจริงไหมละ กูเป็นหนี้เอ็ง ๑๐๐ ล้านเลขนะ กูวางเฉย วางเฉยไม่จ่าย จบ ขอมไหมละ เป็นไปไม่ได้หรอก เอ้า กูเป็นหนี้เอ็งล้านหนึ่งแล้ววางเฉย รู้เท่าทั้งลูกหนี้ทั้งเจ้าหนี้ต่างรู้กัน แล้วต่างคนต่างเลิกกันไป ไม่มีหรอก ในโลกนี้ไม่มี มีแต่ว่า เป็นหนี้จะจ่ายมาไม่จ่ายจะยึดทรัพย์ โอ้..เพราะกิเลสมันยึดใจ รู้เท่าก็จบใจไม่มีกิเลส กิเลสไม่อยู่แล้ว เพราะโง่งไปยึด มันสะอาดบริสุทธิ์ขนาดไหนจิตเดิมแท้ที่ส่องใสจิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส ใสสว่างหมดเลยล้วนๆเลยนั่นคือตัวอวิชชา ตัวจิตเดิมแท้คือกิเลส ถ้าไม่มีกิเลสมีงจะมากเกิดอีกทำไมมีงเสวยภพอีกไหมมีงจะไปอีกไหม มันบอกไม่ไป ไม่ไป ไม่ไปเพราะมันไม่รู้ใจ ตอนนี้อยู่ไม่ไปไหนนั่งบนศาลาเนี่ยไม่ไปไหนเลย เดินออกศาลาไปสิร้อนฉิบหายเลย

เนี่ยมันอยู่มันก็ไม่ไป ไม่ไป ว่าง สบาย ไม่ไป จริงหรือเปล่าความเร็วของจิตเร็วกว่านี้อีก ฉะนั้นธรรมะที่เราอ่านของเขามาทั้งหมด เขาพูดแนวทางอย่างนี้ แนวทาง

อย่างนี้เขาเรียกโลกทัศน์ ถ้าแนวทางอย่างนี้มันหมายถึงว่าโลกทัศน์ของเขาเป็นอย่างไร ถ้าโลกทัศน์เป็นอย่างนี้ โลกทัศน์มันมาตื้นๆ ตื้นเกินไประ มันเป็นนิยายไว้อย่างไม่เป็นธรรมชาติ ถ้าเป็นธรรมชาติมันจะขุดรากถอนโคนรากแก้วเลยถึงจิตจิตใจเลย เข้าถึงกิเลสเลยแล้วมันถอนขึ้นมา ไม่ใช่รู้ว่าทำนิพพานมันมีอยู่แล้วนะ เดินสะดุดกันหัวทิ่มเลย ไอ้พวกนี้โง่ นิพพานอยู่ข้างหน้าแม่งเดินไม่สะดุดซักที กูสะดุดตั้งกี่รอบแล้ว มึงยึดกันเองนะ โง่มาก ไปยึดกิเลส ไปยึดความคิด ปล่อยมันสิ ปล่อยมัน มันไม่มีอะไร เป็นธรรมดาเป็นธรรมชาติ ไร้สาระ เป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้หรอก

ถ้าเป็นอย่างนี้ ถ้าธรรมะเป็นได้แค่นี้ะ พระพุทธเจ้าไม่ต้องสอนหรอก เขารู้ๆ กันอยู่แล้ววิทยาศาสตร์เขาคิดได้ดีกว่านี้อีก แต่ธรรมะนี้เป็นภาคปริยัติ ภาคการศึกษา เป็นอย่างนี้ ปริยัติเป็นอย่างนี้ แต่ปฏิบัติไปแล้ว ลงทุนลงแรงในการถอดถอน ในการต่อสู้ไปอีกเรื่องหนึ่งแล้วไปอีกเรื่องหนึ่งนะ มันก็เป็นจรดนิสัยเป็นประสบการณ์ หลวงปู่ชอบก็เป็นแนวทางหนึ่งหลวงปู่คำดี หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่บัว หลวงปู่พรหม หลวงปู่ขาว แต่พิจารณากายเหมือนกัน เราอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ เวลาท่านเทียบเห็นใหม่ หลวงตาพูดถึงหลวงปู่คำดีกับท่าน ท่านบอกว่าท่านไปอยู่ป่าใหม่ๆ หลวงตาเนี่ยกลัวเสือมาก พอกลัวเสือนะเสื่อมีขนไหม เราก็มักมีขน เสื่อมีหนังเราก็มักมีหนัง ท่านไล่ด้วยปัญญาอย่างนี้ ไล่จนจิตมันอาจหาญมากวิ่งเข้าหาเสือได้เลยนะ ถ้าจิตใจมันอาจหาญขนาดนี้นะ เข้าไปถึงเสือ เสื่อยังไม่กล้าแตะเลย เสื่อมันกลัวกำลังของจิตนั่น

ท่านบอกว่าไปคุยกับ หลวงปู่คำดี หลวงปู่คำดีก็ใช้อย่างนี้ เหมือนกัน แต่คนละวาระเพราะหลวงปู่คำดีท่านพรรษามากกว่า ท่านอยู่ในป่าไป บอกว่าท่านก็ใช้ปัญญาอย่างนี้ ใช่มิเหมือนกันเลย เสื่อมีขนไหมเราก็มักมี เสื่อมีหนังเราก็มักมี เสื่อมีกระดูกเราก็มักมี เสื่อมีเลือดเราก็มักมี กูมีหมคนะ เสื่อมีกูก็มี หลวงปู่คำดีก็ใช่มิเหมือนกันแต่ไอ้เรื่องความคิด... สมัยก่อนมันยังไม่มีเอกสารใช้ไหม มันต่างคนต่าง... มันเหมือนกับว่า สมัยโบราณข่าวสารจะถึงกันมันกินเวลามาก สมัยโบราณครูบาอาจารย์ชื่อเสียงยังไม่มั่นคงยังไม่มีการเอาอันนี้มาเป็นข้อมูลเป็นเอกสารให้คนอ่านแล้วไปจำไปใช้เหมือนกันแต่คนละวาระ นี้พูดถึงเวลาใช้เหมือนกันนะ แต่การพิจารณาภายในหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่ชอบ หลวงปู่คำดีเนี่ย หลวงปู่ฝั้นพิจารณาภายในเหมือนกันหมดเลย แต่คุณค่า น้ำหนัก การเห็นของกายแตกต่างกัน แตกต่างหมดเลย อย่างเช่นเราเนี่ยเราเรียนอะไรก็แล้วแต่ ในห้อง

ของเราเรียนวิชาเดียวกันนั่นนะ ความรู้เท่ากันใหม่ ความถนัดเหมือนกันใหม่ ไม่เหมือนหรือ

แล้วการปฏิบัติจะเป็นอย่างนั้นใหม่ จริตนิสัยเป็นอย่างนี้แล้วปฏิบัตินะ วัตถุประสงค์กำหนดอย่างนี้ คุณอย่างนี้ แล้วละกิเลสได้หมดเลย เอ็งว่าจะเป็นไปได้หรือเปล่าวะ เอ็งว่าเป็นไปได้ใหม่ มันเป็นไปได้หรือไม่ได้ตรงนี้ไง ผู้ที่ปฏิบัติมันจะรู้ขนาดเอาค่าของการเห็นกายหมดเลย แล้วเห็นกายแล้วมันจะเห็นอย่างไร หลวงปู่เจี๊ยะพูดนะอันนี้นะฟังให้ดีหลวงปู่เจี๊ยะบอกเลยนะ ให้กำหนดจิตนี้ไปตามข้อกระดูก ถ้าเอ็งอยู่ได้เป็นชั่วโมงๆ นี่เป็นสมณะกำหนดความรู้สึกเราอยู่ที่กระดูกแต่ละข้อ จากกระดูกนิ้วมือมาถึงฝ่ามือข้อมือข้อศอกถึงหัวไหล่ แล้วก็วนอยู่อย่างนี้ ถ้าวานอยู่อย่างนี้เป็นชั่วโมงๆ ได้ ท่านบอกนี่เป็นสมณะนะ คือจิตมันอยู่ไม่แลบออก มันจะอยู่ในการบังคับบัญชา มันอยู่ในควบคุมของเราเห็นใหม่

นี่กำหนดพุทโธนี่แหละ ทำไมอย่างนี้เป็นสมาธิได้ละ หลวงปู่เจี๊ยะบอกว่าให้เดินอยู่ในกาย ท่านไม่ได้บอกให้พุทโธด้วย ทำไมพวกเราไม่ค้ำล่ะ ก็มันเป็นความจริงใจ ใจพุทโธหรือไม่พุทโธเนี่ยเราไม่ได้ค้ำว่าใครดีหรือใครไม่ดี ค้ำว่าผิดหรือถูกใจ ถ้ามันถูกนะทำอะไรก็ถูก มันอยู่ที่ถูกหรือผิด ไม่ใช่อยู่ที่พุทโธหรือไม่พุทโธ หรืออยู่กับอะไร มันอยู่ที่ถูกหรือผิด ไม่ได้อยู่ที่คำบริกรรม ฉะนั้นพอท่านบอกเองไปฟังเทศน์ของหลวงปู่เจี๊ยะนี้มีเยอะเยอะ ท่านบอกว่ากำหนดจิตนะให้มันอยู่ร่างกายเป็นชั่วโมงๆนะเนี่ย สมณะ พอสมณะบิณฑิมันเป็นสมณะแล้วเนี่ย โยมนะถ้าทุกคนจิตนะ เป็นคนดีทุกคนมีกำลังหมดเลย ทุกคนสดชื่นหมดเลย ทุกคนมีความสุขในใจจริงใหม่ แล้วมีความสุขอย่างนี้จะทำอะไรก็ได้จริงใหม่ พอจิตมันเป็นสมาธิมันอยู่เป็นชั่วโมงๆ แล้วเนี่ยแล้วมันเดินเข้าไปเนี่ย พอจิตมันดีแล้วทุกอย่างมันดีแล้วเนี่ย พอมันเห็นกายขึ้นมาเห็นโดยจิตนะ วิปัสสนาเกิดแล้ว เพราะเห็นโดยจิตนะ เห็นข้อกระดูกก็เห็นแบบแตกต่างกัน แต่เราเห็นข้อกระดูกก็เห็นข้อกระดูกแบบทั่วไป เห็นใหม่เพราะเราบังคับจิตให้มันเป็น มันก็เห็นโครงกระดูกอย่างนั้นไง ก็เห็นอย่างนั้น

แต่ถ้าจิตสงบนะโครงกระดูกมันเรืองแสง โครงกระดูกเรืองแสงได้ใหม่ ธรรมชาติโครงกระดูกเรืองแสงได้ใหม่ ไม่ได้ แต่พอจิตมันสงบแล้วนี่ เพราะกำลังของจิตมันทำให้โครงกระดูกเรืองแสงได้ วิภาคะได้ ขยายส่วนแยกส่วนได้ นี่วิปัสสนาเกิดตรงนี้ วิปัสสนามันเกิดไปอีกสลับหนึ่งแล้ว การพิจารณาของมันนี่นะ พระกรรมฐาน

พิจารณาภายนอกเหมือนกันก็ไม่เหมือนกันหรอก ฉะนั้นการกระทำนี้ถึงบอกว่า เราเอาหลักเกณฑ์ของเราทำของเราให้ได้ ถ้าทำได้เป็นความจริงมันจะเป็นความจริง เราเอาผลประโยชน์ของเรา

ครูบาอาจารย์ก็เป็นเหมือนผู้ใหญ่ของเราเห็นไหม พระผู้น้อยพระผู้ใหญ่เราเคารพบูชากันมา แต่คุณธรรมในหัวใจมีจริงไม่มีจริงนั่นอีกเรื่องหนึ่ง สังคมไทยสังคมของเรานี้เห็นไหม เราเป็นผู้ใหญ่เราเห็นผู้ใหญ่เนี่ยเราก็เคารพกันด้วยวุฒิภาวะเห็นไหม ท่านเป็นอาวุโสผู้เฒ่าผู้แก่เราก็ให้ออกเดินหน้าไปก่อน อะไรก็ให้ใช้ก่อน นี่ก็เป็นการเคารพบูชาของเรา เห็นไหมไม่ผิดอะไรเลย ไม่ผิดอะไรเลย แต่ตามข้อเท็จจริงที่เราจะทำเนี่ย ถ้าผู้ใหญ่ของเรามีความเป็นวุฒิภาวะที่สูงกว่าเรา นี่โอ้โฮสุดยอดเลย ถ้าผู้ใหญ่ของเราเนี่ยเป็นผู้ใหญ่แต่ร่างกายเห็นไหม แต่ความอาวุโสแต่ความรู้ของเราแค่นี้ แค่นี้ก็เคารพด้วยอาวุโส แต่ปัญญาความรู้ของเรามันเรื่องของเรา นี่มันมีคุณธรรมอีกชั้นหนึ่ง ใจความเคารพบูชากันด้วยอาวุโสด้วยวุฒิภาวะอย่างหนึ่ง การเคารพบูชาด้วยคุณวุฒิด้วยความ เป็นจริงนี่อีกอย่างหนึ่ง เราก็ดูของเรา ถ้าเราเป็นคนที่มีสติปัญญาไม่มีใครผิด แต่ถ้าคุณธรรมมันไม่มีเราเฉไป ทำให้คุณธรรมนี้แบบว่าเข้ากันไม่ได้ เข้าไม่ได้หมายถึงว่า เป้าหมายมันไม่มี ล้มล้างความเป็นไปของผู้ที่จะเข้าถึงเป้าหมายนั้น เราเสียใจตรงนี้ ที่ออกมาพูด พูดเพราะเหตุนี้เป็นอย่างอื่นไม่มี ไม่อยากยุ่งกับใครทั้งสิ้นเอวัง